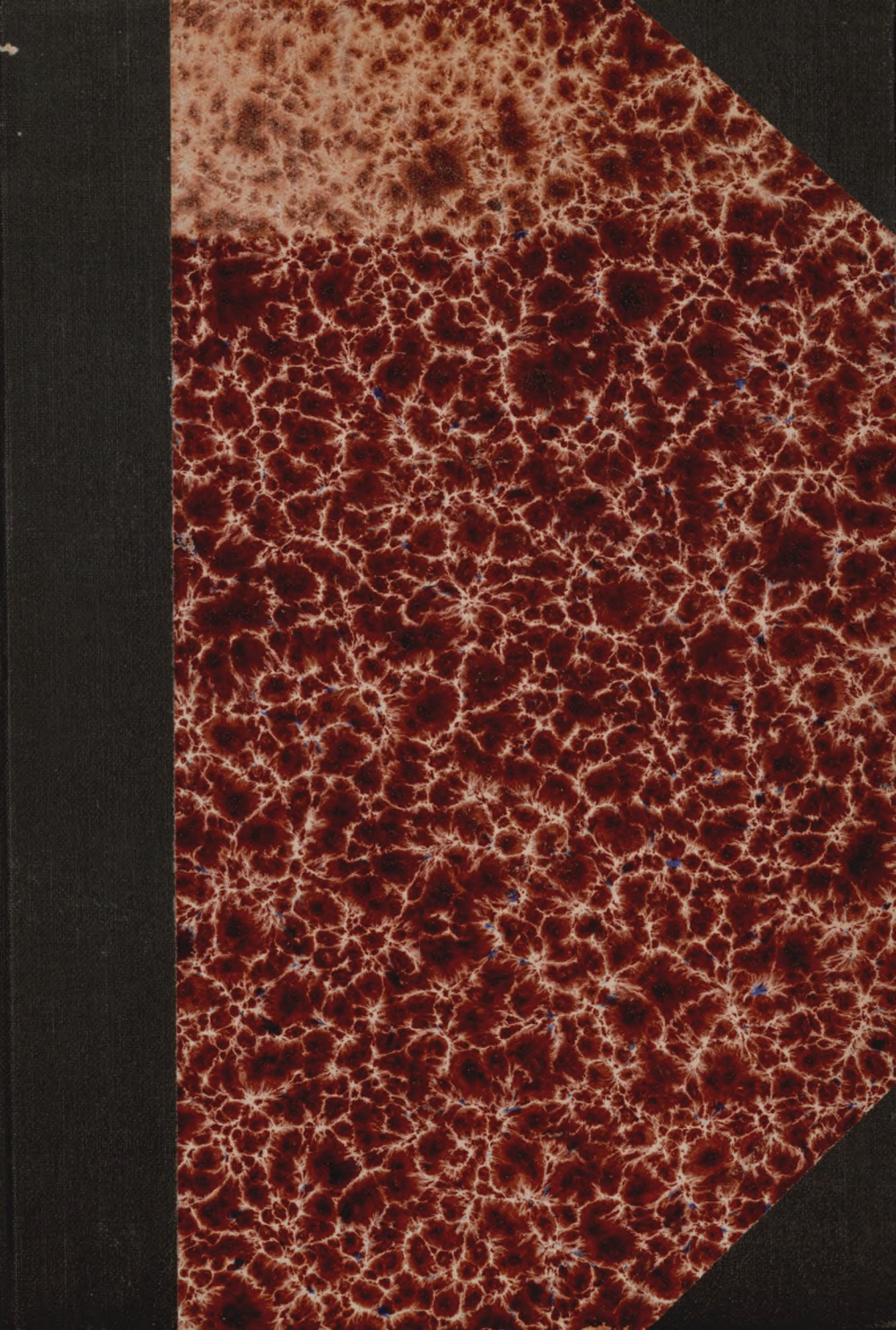

Fabóer: A mezőgazdasági szakemberek érdekvédelő és
szakmai szervezetek és szervezetek

2006

19. 2. 60

A MEZŐGAZDASÁGI SZAKEMBEREK ÉRDEKKÉPVISELETE

ÍRTA:

FABER GYÖRGY

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYES
KÖNYVTÁRA.

ÁK. 4895

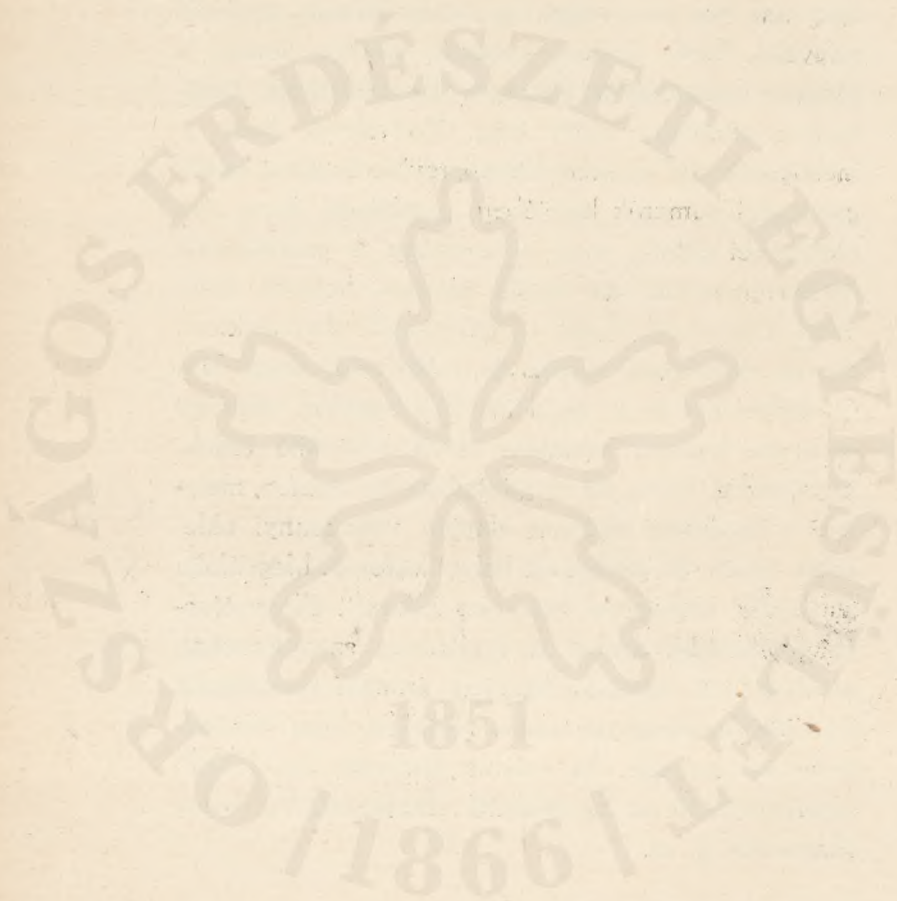
Csop. F/145 20678

OEE Könyvtár
Áll. Ell. 2018

Könyvismertetés.

Az agrárintelligencia érdekképviselője. A gazdatiszti kar régi kivánságát, az önálló kamara kérdését tárgyalja *Faber György* legújabb könyve, amely a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének kiadványsorozatában jelent meg. Tudvalevő, hogy a mezőgazdasági kamarai törvényrevízió során a mezőgazdasági kamarák keretében, gazdatiszti kuria beékelésével oldotta meg a kormány a gazdatisztek érdekképviselőt az önálló kamara helyett, noha mind a kamarák, mind a gazdatisztek elleneztek ezt. Szerző részletesen megokolja, miért nem elégíti ki a gazdatisztek ez a megoldás és a mérnöki, valamint az orvosi kamara mintájára olyan különálló érdekképviselőt kíván az agrárintelligencia részére, melyben a gazdasági diploma alapján valamennyi okleveles gazda és gazdatiszt helyet foglalna. Megcáfolja az önálló kamarával szemben felhozott ellenvetéseket s felsorolja azokat a közérdekű szempontokat, amelyek az agrárintelligencia érdekképviselőtének létesítését szükségessé teszik. Végül egy kész törvénytervezetet ismertet. Az érdekes kiadvány ára 1.50 P, megrendelhető az Egyesülettől: Budapest, V., Arany János-utca 5. sz.

Előszó.

A gazdatiszti kar hármas kívánságából megoldott egyet — a kötelező nyugdíjbiztosítást — a kormány az 1936:XXXVI. t.-c. által. A másik két kívánság egyike — a jogviszonyszabályozás — még nem került napirendre, a harmadik — az érdekképviselet pedig félmegoldást, jobban mondva olyan megoldást nyert, amely ellen a gazdatisztek óvást emeltek. Tehát még ez is megoldásra vár.

Jelen munka az ú. n. hármas kívánság harmadik részét, a törvényes érdekképviselet megoldási módozatát tárgyalja. Az itt ismertetett megoldás egy lépéssel tovább megy, mint a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének legutolsó hivatalos tervezete. Novum benne az érdekképviselet címe és az okleveles földbirtokosok bevonása.

A munka megírásánál két cél vezetett: ismerjék meg tagjaink pontosan tervezetünket s tudják meg az illetékes tényezők, a törvényhozás tagjai, a földbirtokosok, a sajtó, a közvélemény, voltaképen mit is akarunk.

Szükségesnek tartottam e feldolgozással kijönni azért, mert tulajdonképen még részleteiben sohasem hoztuk nyilvánosságra érdekképviseleti törvénytervezetünket, csupán csak annak lényegét és célkitűzéseit ismertettük a „Gazdatisztek Lapja”-ban. Így, bár régi tagjaink tisztában vannak az önálló kamara indokaival, maga a törvénytervezet szövege nem állott eddig rendelkezésükre. Amióta azonban a kamarai kérdéssel tüzetesen foglalkoztunk, tagjaink létszáma több százzal megszaporodott s így azok a gazdatisztek, akik az utóbbi években léptek be a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületébe, nem ismerik kellőleg érdekképviseleti elgondolásunkat és e kérdés egész történetét.

Időszerűnek látszik e tájékoztatás azért is, mert éppen most lép életbe a mezőgazdasági kamarai törvényrevízió, amelynek útján a kormány a gazdatisztek törvényes érdekképviseletéről gondoskodni óhajtott, előestéjén állunk a magánalkalmazotti és a sajtókamara megalkotásának s így ezen a módon is kifejezésre kell juttatnunk, hogy a magyar agrár-intelligenciát a napjainkban életbelépő, a mezőgazdasági kamarával kapcsolatos megoldás nem elégíti ki, azt az érdekképviseleti kérdés elintézésének nem tekinti s továbbra is kitart az önálló érdekképviselet gondolata mellett.

És még egy szempont: a gazdatiszti nyugdíjbiztosítás és a jogviszonyszabályozás helyességét csaknem mindenki elismeri. Az önálló érdekképviselet sok földbirtokos előtt nem rokonszenves, a közéleti férfiak nem mélyedtek bele tanulmányozásába, téves felfogások és adatok vannak forgalomban.

Propagandát kívánok tehát szolgálni és e fontos kérdés megoldását előbbrevinni.

Budapest, 1938. február hava.

A SZERZŐ.

Az agrárintelligencia érdekképviseletének hiánya.

Hazánk társadalmi történetének utolsó félévszázadát vizsgálva, kétségtelen bizonyossággal megállapíthatjuk, hogy az egyes társadalmi rétegek foglalkozási ágazatok szerinti érdekképviseleti szervezkedése hatalmas léptekkel haladt előre. A társadalmi szervezkedés ősi formája, a szabadtársuláson alapuló szervezkedés, talán túlságosan is erős iramot vett. Különösen az utóbbi évtizedekben gombamódra szaporodtak el a kisebb-nagyobb érdekképviseletek, meggyengítve és feleslegesen sok részre bontva az eredetileg egy csoportba tartozó társadalmi rétegeket. Amíg ez az elkülönülés az illető foglalkozási ág több irányú tagozódása szerint történt, bár így is az egység rovására ment, nem volt veszély. Sajnos azonban, a szabadtársuláson alapuló szervezetekben tág teret nyerő egyéni ambíciók és vetélykedések folytán nem csupán a specializálódás miatt alakult egyre több és több hason nevű egyesület, de teljesen azonos foglalkozást űző és így azonos érdekű rétegek is oly sok alakulatba tömörültek, hogy az már határozottan károsnak mutatkozik az érdekvédelem hatékony ellátása tekintetében.

A szabadtársuláson alapuló társadalmi szervezetek eme szétesésével, anyagi erejük megcsappanásával és működésüknek nem mindenkor kielégítő voltával egyidejűleg megindult a törvényen alapuló érdekképviseletek, illetőleg a kényszertársulások létesítésének szorgalmazása. Egymásután vívták ki a különböző foglalkozási ágak a maguk törvényes érdekképviseletét.

Ha a kényszertársulások keletkezésének sorrendjét tekintjük, akkor sajnálatosan tűnik elibénk az a minduntalan tapasztalható tény, hogy bár hazánkat „agrár-országnak” nevezzük, az agrárérdekek megbecsülése és előmozdítása, akár szervezetek-

ről, akár intézkedésekről legyen szó, rendszerint az utolsó sorban kullog. A mezőgazdaság törvényes érdekképviselője — bár létesítésének szüksége még a béke-évek trónbeszédeiben szerepelt — csak a forradalmak lezajlása után tudott megszűlni, ugyanakkor, amikor az ipar és a kereskedelem már nagy múltú és tekintélyű érdekvédelmi szervezetekkel dicsekedhetett. Ezzel a helytelen fejlődési vonallal magyarázhatjuk csak meg, hogy ámbátor a magyar agrárintelligencia törzsökös része, a gazdatiszti kar már sokkalta előbb nyilvánította ki óháját egy törvényes érdekképviselő létrehozása tekintetében, az orvosok és a mérnökök mégis előbb jutottak ehhez hozzá.

Igaz, hogy az ősi magyar átok, a széthúzás, a gazdák sorában dül a legjobban. Ehhez járulva még egy csomó meg nem értés, irigykedés és féltékenykedés — nem hozhatott mást, minthogy *a magyar agrárintelligencia az egyedüli társadalmi réteg az országban, amely nem bír törvényes érdekképviselővel.*

Ezen tulajdonképpen csudálkozni sem lehet. Az a gyökérében elhibázott agrárpolitika, amelyet a háború után kormányaink folytattak, az a téves megfontolásokból bevezetett kultúrpolitika, amely százszámra emelte a szükségtelen iskolatípusokat és szégyenteljes módon elhanyagolta a mezőgazdasági szakoktatást, amely semmi érzékkel sem bírt a mezőgazdasági műveltség kimélyítése iránt, nem eredményezhetett mást, mint: a mezőgazdasági szakemberek sorsáról való megfélemezést.

A mezőgazdasági kamarák életrehívása egy jöttányival sem vitte előbbre a mezőgazdasági szakemberek megoldatlan érdekvédelmét. A mezőgazdasági kamarák abban a földreformos, bizonytalan időben fogantak, amikor a kormány legfőbb gondja a kisgazdatársadalom igényeinek kielégítése, e társadalmi osztály megnyugtató és elégedetlenségének levezetése volt. Ezért túlságbanmően demokratikus intézményt alkotott a törvényhozás, az agrárintelligencia tudásának, tapasztaltságának bevonására nem gondoltak, a mezőgazdasági műveltséget reprezentáló nagy- és középbirtokos osztály tagjai jelentőségüket és vezető szerepüket nem méltányoló helyezést nyertek, a mezőgazdasági tudomány hivatásos képviselői, a kísérletügyi és szakoktatási intézmények agrártudósai és a gazdatiszti kar pedig teljesen kimaradtak. Így a mezőgazdasági kamarában egyszerűen nem is voltak vagy legalább is elenyészően csekély szám-

ban voltak olyan agrárintellektuelek, akik testületi érdekeket mozgathattak volna. Eltekintve azonban ettől, a mezőgazdasági kamara célja is egészen más jellegű révén, nem is várhatta az agrárintelligencia, hogy ez az új, még hozzá töménytelen kezdeti nehézséggel küzdő szervezet elhatározó lépéseket tegyen az ő érdekvédelmének ellátására nézve. Tény az, hogy a mezőgazdasági kamarák rokonszenvvel kísérték mindig az agrárintelligencia és különösen a gazdatiszti kar reformtörekvéseit s ha mint intézmények kezdeményezően nem is léptek fel, tisztviselői annál inkább aktív résztvettek a gazdatiszti kar sorsának jobbrafordításában és e tekintetben a mezőgazdasági kamarák nem gördítettek akadályokat tevékenységük elé.

Miért van szükség a mezőgazdasági szakemberek kamarájára ?

— Közérdekű szempontok —

Valamely foglalkozási ág törvényes érdekképviselőhez való juttatásánál elsősorban azt a szempontot kell figyelembe venni, hogy mennyiben felel az meg az egyetemes közérdeknek.

Határozottan közérdek fűződik ahhoz s egyben az agrárintelligencia érdeke, hogy olyan törvényes szervet nyerjen, amely a közigazgatás és a kormány előtt kellő súllyal képviselje az agrárintelligencia érdekeit, egy szárny alá fogja az egész agrárintelligenciát, bizonyos önkormányzati tevékenységet fejtsen ki, fegyelmezze, erősítse ezt a társadalmi osztályt.

Közérdekű a tervezett kamara létesítése azért is, mert csak így remélhetjük, hogy az agrárintelligenciában szunnyadó energiákat felszabadítjuk és száz százalékos mértékben hatékonyá tesszük. Erős, egyöntetű szervezet mellett tudják igazán gyümölcsözőleg kifejteni tudásukat a mezőgazdaság felvirágoztatása érdekében.

Ha van egy érdekképviselője az agrárintelligenciának, természetesen, hogy az tagjai boldogulásáért, minél szélesebb körű érvényesüléséért küzd. De kérdezzük, hiba-e ez egy agrárállam-

ban? Aggályos-e, ha az agrárintelligencia mind több előnyt vív ki a maga részére?

Minden érdekképviselőt — bizonyos mértékben — önös célokat szolgál. Ezek az önös célok azonban jelen esetben nem mondhatók veszélyeseknek, mert minél nagyobb befolyásra tesznek szert a mezőgazdasági értelmiség tagjai, annál inkább közelíti meg hazánk az „agrár” jelző valódiságát.

A mezőgazdasági szakemberek céljai parallel haladnak a mezőgazdaság és az ország boldogulásával. Minél többet tudnak megvalósítani célkitűzéseikből, annál nagyobb lesz hazánkban a mezőgazdasági kultúra.

A kormánynak magának kellene elősegíteni eme óhaj teljesedését. Hiszen a közjegyzői, ügyvéd, mérnök, orvos karra rák megalkotásával létalapot adott eme társadalmi rétegeknek az állampolitika alakításában való erőteljes beleszólásra. Micsoda kitűnő ellensúlyozója volna e törekvéseknek, amelyek nem mindig szolgálnak agrárérdekeket, ha rendelkezne az agrárintelligencia is érdekképviseléttel.

Szomorú volna, ha a kormány épp a legproduktívabb, legnélkülözhetetlenebb társadalmi osztálytól tagadná meg a törvényes szervezkedés jogát.

Minduntalan hangoztatjuk, hogy hazánk jövője a mezőgazdaság prosperitásától függ. A mezőgazdaság fejlődése viszont a képzett gazdaggeneráció kezébe van letéve. Feltétlenül közérdekű tehát, hogy a mezőgazdaság szellemi vezérkara legalább is az *egyenlő elbánás elvében* részesüljön és a mérnökhöz, orvosokhoz stb. hasonlóan megkapja a maga érdekképviselőt.

Nem tévesztendő szem elől az a rendkívül fontos szempont sem, hogy az összes középosztálybeli társadalmi rétegek közül az agrárintelligencia tagjai érintkeznek foglalkozásuk természeténél fogva, legsűrűbben az alsóbb társadalmi kategóriákkal, jelesen a kisbirtokos osztállyal, mezőgazdasági csebd-séggel és munkássággal, minek folytán azokra nagyjelentőségű hatást gyakorolnak. Vitathatatlanul államérdek tehát, hogy a mezőgazdasági népesség gondolkodására, hazafias, erkölcsi felfogására, politikai magatartására irányító befolyással lévő agrárintelligenciánk magas erkölcsi nívót képviseljen és látképes egységben legyen

Ha elismerjük annak az elvnek jogosultságát, hogy általános közérdek fűződik az egy azon foglalkozást űzők tömörüléséhez, akkor nem kis mértékben kell latbaesni a kényszer-társulások létrehozásánál ama kérdés vizsgálatának is, vajjon szabad társulási alapon mennyire képesek szervezkedni az illető foglalkozási ág tagjai. Nem lehet érdeke az államhatá-
lomnak, hogy szinte tökéletesen megszervezett érdekeltségek mellett legyenek olyan társadalmi rétegek, amelyek bármely okból kifolyólag nem tudják keresztül vinni maradéktalan megszervezésüket s így képtelenek felvenni a versenyt a létért való küzdelemben.

Nem lehet államérdek, hogy a társadalom bármely rétege — és különösen egyik agrár rétege — lappangó elégedetlenség feszültségében éljen. Már pedig, ha egy társadalmi osztály szervezetlenül áll az élet harcaiban, akkor még jóakarattal sincs meg a lehetőség a kormányzat részére szociálpolitikai gondoskodását érvényesíteni. Az egyén bajait, kívánságait, jogos törekvéseit csakis valamely erőteljes szervezet útján tol-mácsolhatja. Ha ilyennel nem rendelkezik, akkor az érdekvédelem elkallódik és képtelen az egyén az őt megillető jogokat magának biztosítani. Ebből pedig mindig baj származik. Az egyének boldogtalansága, hátramaradottsága káros hatással van hivatásuk betöltésére, útját szegi a további fejlődésnek, állampolgári kötelezettségei megfelelő teljesítésének.

Elsősorban tehát azoknak a foglalkozási ágaknak kell a szervezkedésben segítségét nyújtani s törvényes érdekképviselőkhöz hozzásegíteni, amelyek szabadtársulási alapon azt sikeresen nem tudják végrehajtani.

A tanult mezőgazdasági középosztály törvényes érdekképviselőlet híján a létért való küzdelemben egyenlőtlen harcra kényszerül, nem veheti fel a versenyt azokkal az intellektuális társadalmi rétegekkel, amelyek már a törvényes érdekképviselői szervben részesültek.

Az agrárintelligenciának, főleg a gazdatiszteknek szét-szórtsága mégjobban megindokolja a kényszerszertársulást. Az ügyvédek, orvosok, mérnökök leginkább a városban, legfőképp a fővárosban laknak s így szabadtársulási úton is könnyebben szervezhetők. Egy szerteszórt társadalmi osztály nem tudja úgy sohasem kifejteni hatását, azért kell egybefogni A

pusztákon, falvakban élő, függő viszonyban levő, állandóan lekötött, mozgási szabadságot vajmi keveset élvező gazdatiszt a legalkalmatlanabb alany a szervezkedésre. Hogy mégis sikerült nagy többségét szabadtársulási alapon megszervezni, ez néhány lelkes ember önfeláldozó munkáján kívül az évtizedes sérelmek felgyülemelésének és az állapotok tarthatatlanságának tudható be. Százszázalékos megszervezésre azonban, a részletezett okoknál fogva, nem számíthatnak.

Amikor tehát azt látjuk, hogy a kormány olyan társadalmi rétegeknek is nyújtott törvényes érdekképviselést, amelyek szabadtársulási alapon is átütő erejű szervvel rendelkeznek, akkor sokkalta inkább fennáll a jogosultsága az agrárintelligencia és főképp a gazdatisztek törvényes érdekképviselésben való részeseltetésének.

És végül még egy szempont. Törvényes érdekképviselőre az a társadalmi réteg szorul rá leginkább, amelynek viszonyai mostohák. Senkisem tagadhatja, hogy az agrárintelligencia, különösen a gazdatisztek érdekei, a legkevésbé vétettek figyelembe. Hazánkban eddig a gazdatiszti osztály volt a legelhagyottabb társadalmi réteg. Gyámolító szervre tehát neki van leginkább szüksége. A mérnöki kamara pár év alatt is sokat lendített a mérnökök helyzetén, erős szervezetségük az állásnélküliséget szinte teljesen megszüntette. Az orvosokat törvény védi a kontárkodás ellen, a kuruzslókat szigorúan megbüntetik, mégis megkapták törvényes érdekképviselőt.

A gazdatisztek jelenleg, amint dr. *Vutskits* György találóan mondotta, „társadalmon kívüli” helyzetet foglalnak el, mivel egyedül ők nélkülözik a törvényes szerv jótékony hatását.

A gazdatiszti kar küzdelme az önálló kamaráért.

— Az első tervezetek —

A törvényes érdekképviselés elnyerése iránti törekvés az agrárintelligencia legnagyobb táborából, az okleveles gazdatisztek köréből indult ki. Az eszmét elsőnek még az 1900-as évek-

ben ép egy földbirtokos, a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének nagynevű elnöke, *Bujanovics Sándor* vetette fel. Azután *Baly Kálmán* képviselte évtizedeken át az önálló gazdatiszti kamara megvalósításának eszméjét, eleinte szinte társtanul, később egy kicsi, de lelkes csoporttól, a fejérmegyei gazdatisztektől támogatva. Kezdetben maguk a gazdatisztek sem voltak tisztában a kamarai intézmény fontosságával, sőt sokan idegenkedtek is attól, azt gondolván, anyagilag túlon túl megterheli őket. Ezen a kezdetbeli részvétlenségen sem lehet csodálkozni, hiszen a gazdatisztek gondoktól mentes életükben, anyagi rendezettségük, a földbirtokosokkal való patriarchális viszonyuk folytán vajmi keveset foglalkoztak a béke-világban szervezkedési kérdésekkel és épen ezért kevés érzékkel rendelkeztek ez iránt. Ha a nagy előrelátással megáldott *Baly Kálmán* nem tartotta volna fenn a nagy részvétlenség ellenére az önálló kamara gondolatát, akkor nem valószínű, hogy ma a gazdatiszti hármás kivánságban olyan előkelő helyet foglalna el e törekvés. *Baly Kálmán* tábora azonban egyre növekedett. A Fejér- és Tolnamegyei Gazdatiszti Kör hivatalos programjába iktatta az önálló kamarára irányuló követelést és annak mihamarabbi létesítése érdekében széleskörű propagandát indított.

A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületében 1924-ben, az *V. országos nagygyűlésen* került először határozati javaslat formájában az önálló gazdatiszti kamara a gazdatiszti kar egyeteme elé. *Baly Kálmán*, a Fejér- és Tolnamegyei Gazdatiszti Kör elnöke terjesztette elő akkor az alábbi határozati javaslatot:

„A magasabb szakképzettséget kívánó hasznos társadalmi osztályoknak tagjai, akiknek életfeltételét hivatásuknak teljesíthetése képezi, ha még hivatásukat függetlenül saját hatáskörükben teljesíthetik is, szükségét látják, hogy jogos érdekeik védelmére szervezeteket — kamarákat — alakítsanak, illetőleg alakítottak már! A gazdatiszti osztálynak kétszeresen szüksége van erre. Mert gazdatiszt hivatását, függetlenül, szolgáltatadó nélkül, a saját hatáskörében nem teljesítheti.

A gazdatiszti kamara van hivatva a gazdatiszti törvény rendelkezéseit ellenőrizni, végrehajtani, mely sok esetben meg nem történik. A gazdatiszti ügyekben hivatalos véleményt mondani, vagy határozni, a gazdatisztek és birtokosok, valamint a gazdatisztek egymás közötti felmerülhető ellentéteit kiegyenlí-

teni. A gazdatisztség erkölcsi nívóját fenntartani, a gazdatisztek törzskönyvét vezetni és a gazdatisztek többtermelési törekvését előmozdítani.

Mindezen fontos feladatokat azonban csak egy önálló, más tekintetektől nem befolyásolható, tisztán ezen ügynek szolgáló kamara teljesítheti. Mely hatósági jogkörrel bírva, a földművelési kormánnyal közvetlen összeköttetésben, annak felügyelete alatt áll.

Kívánja ezek folytán a gazdatiszti kar az önálló, hatósági jogkörrel bíró országos gazdatiszti kamara felállítását, amelyet már boldogult Rubinek Gyula, volt földművelésügyi miniszter mint szükségeset és hasznosat a saját kezdeményezéséből megígért, illetve kéressék fel a földművelésügyi miniszter úr Ónagyméltósága annak mielőbbi létesítésére; továbbá, hogy a gazdatiszti kamara szabályainak készítésénél, valamint az elkészült törvénytervezetre nézve az országos gazdatiszti egyesület és a gazdatiszti körök meghallgattassanak és hogy tekintettel a gazdatiszti kamarának a mezőgazdasági ügyre kiható jelentőségére, annak fenntartásához némi, állami érdemleges terhet nem képező, de ez ügyre mégis jelentékeny anyagi segílyt nyújtani méltóztassék.

Érdekes, hogy ezt egy évvel megelőzőleg, 1923-ban már a magyaróvári gazdasági akadémiai hallgatók is foglalkoztak ezzel a kérdéssel és a magyaróvári gazdaszkkongresszus határozatilag kimondotta a gazdatiszti kamara felállításának szükségességét.

A „Gazdatisztek Lapja”-ban több cikk jelent meg, különösen Erdélyi Géza tollából, amely a gazdatiszti kamarát sürgette.

A gazdatiszti kamara szervezetét és hatáskörét ismertető első fogalmazvány Bayer Jánostól származik. A Fejér- és Tolna-megyei Gazdatiszti Kör 1927. évi székesfehérvári nagygyűlésén terjesztette elő „Az országos, önálló, állami felügyelet alatti, hatósági jogkörrel felruházott gazdatiszti kamara felállítása tárgyában” készített tervezetét, amelyet a nagygyűlés egyhangulag elfogadott. A határozati javaslat, mint a gazdatisztek „legfontosabb kívánalmát” jelöli meg az önálló kamarát.

A javaslatból idézzük az alábbiakat:

„Nem hisszük, hogy a gazdatisztek között csak egy is volna, aki — ha tisztában van a gazdatiszti kamara céljaival, annak belsőszervezetével, működési irányával — be ne látná azt, hogy csakis ezen hivatalos gazdatiszti érdekképviselő biztosíthatja az új gazdatiszti törvénynek az életbe átültetését. A

legtöbb kifogást az önálló gazdatiszti kamara létesítése ellen azok hozzák fel, akik azt képzelik, hogy ennek felállítása a gazdatisztekre nézve el nem viselhető terheket róna. Vannak, akik a birtokosok újabb anyagi megterhelésétől félnek. Szükségesnek tartjuk itt kijelenteni, hogy az önálló gazdatiszti kamara létesítésének — a működéséből származó összes terheit a gazdatisztek viselik, ebből a szolgálatadó birtokosokra nem kívánnak áthárítani semmit.“

Közül a tervezet egy költségelőirányzatot is, amely mindössze 24.000 pengőt tesz ki, megcáfolva ezzel a megterheléstől félők aggodalmát.

Az önálló gazdatiszti kamara megvédi tagjait igazságos ügyeiben, kapja a biztosságot szolgálatában, öregségében, rokantságában, vagy szerencsétlenségében és ha az Isten akaratára folytán akkor már elhalálozik, amidőn még neveletlen kisárvái vannak, nyugodtan hunyhatja le szemét, mert nem lesznek azok földönfutó éhenveszők.

A gazdatiszti kamarai tagjait kötelező erővel megidézeti, szolgálati viszonyokból, egymásközi vagy szolgálatadóval szemben keletkezett visszaélési, becsületbeli vagy más ügyekben bármelyik fél kérelmére. A gazdatiszti kamara lesz az a tényező, amely az esetleges gazdatiszti visszaéléseket a saját reputációjuk szempontjából a törvénytől is szigorúbban fogja megtorolni.

Ennél konzervatívabb megoldását a gazdatiszti szervezkedésnek el sem lehet képzelni. És akkor, amidőn minden társadalmi osztály érdekeinek védelmében szervezkedik, így a magasabb képzettségűek a kamarák felállításával, a gazdatisztek is a törvényes kereteken belül a régi tradíciók szem elől nem tévesztése mellett akarják érdekeiket összeegyeztetni a tulajdonképpen azonos birtokossági érdekekkel, ezt a törekvést csak örömmel kell fogadni és mindent elkövetni a gazdatiszti kamara mielőbbi felállítása érdekében.

Bayer János tervezetét akkor felterjesztették a földművelésügyi miniszterhez és megküldötték sok földbirtokosnak és közéleti férfúnak is.

Két évvel később, 1929-ben a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete által rendezett VI. országos nagygyűlésen ismét megsürgették az önálló kamarát és újból felterjesztést in-

téztek a földművelésügyi kormányhoz. 1931-ben a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete ötvenedik évfordulója alkalmából tartott díszközgyűlésen ugyancsak Bayer János javaslatára követelte a gazdatiszti kar az önálló kamarai törvényjavaslatnak még abban az évben az országgyűlés elé való terjesztését.

Mivel a követelés persze eredményre ebben az esetben sem vezetett, ugyan ebben az évben a december havában tartott igazgatóválasztmányi ülésen *Haidekker* László püspöki uradalmi főszámvevő intézett bedványt a gazdatiszti kamara felállítására vonatkozólag, amely többek között a következőket mondja: „Tudvalevőleg a földművelésügyi minisztériumból a gazdatiszti törekvések ellenesei távoztak s így alkalmasnak látom az időt arra, hogy tétlenül ne maradjon a gazdatiszti kar, hanem újból sürgesse a gazdatiszti kamara felállítását, amelyen keresztül a gazdatiszti törvény revíziója és a nyugdíjkérdés is hamarabb lenne megoldható.“

1932-ben a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete, az összes vidéki gazdatiszti körök bevonásával, országos kongresszust tartott Budapesten a Vigadóban, mintegy ezer gazdatiszt jelenlétében. E kongresszuson szerző volt az önálló kamarai javaslat előadója. A kongresszuson résztvevett számos országgyűlési képviselő és földbirtokos és senkinek sem volt kifogása az önálló gazdatiszti kamara ellen.

1933-ban az Egyesület és a gazdatiszti körök vezetői kihallgatáson jelentek meg *Kállay* Miklós földművelésügyi miniszternél, kérve az önálló gazdatiszti kamara felállítását.

Az első törvényjavaslat-tervezet ugyancsak 1932-ben készült el az önálló gazdatiszti kamaráról. A törvényjavaslat-tervezetet *Fabricius* Ede, az OMGE h. igazgatója, az Egyesület ügyv. alelnöke készítette a mérnöki kamarai törvény alapján.

A törvényjavaslat-tervezet három fejezetből és 48 szakaszból állott. A tervezet szerint a gazdatisztek erkölcsi és anyagi érdekeinek a közérdekkel való összhangzásba hozása és előmozdítása céljából Budapesten országos kamara szerveztetne. A kamara tagja volna minden okleveles gazdatiszt, továbbá a gazdasági jellegű pályákon működő okleveles gazdák. Ezenkívül az ú. n. gyakorlati gazdatiszti vizsgát tett gazdatisztek, továbbá a főiskolai oklevéllel nem rendelkezők közül azok, akiket gyakorlati vagy tudományos téren kifejtett munkásság

és a kamara választmányának alapján a földművelésügyi miniszter az alaki képesítés alól felment.

Fabricius Endre nagyon helyesen a mérnöki kamarai törvényt vette mintául, mivel hasonló jellegű érdekképviselőről van szó. Bár tervezete oly szabatos, hogy a miniszterelnökségen azt mondták rá, akár változtatás nélkül a Képviselőház elé volna terjeszthető, az azóta eltelt 5 év alatt a gazdatiszti körök hozzászólásai és az időközben életrehívott Országos Gazdatiszti Intéző Bizottság tanácskozásai azt lényegesen kibővítették és megváltoztatták. Az Országos Gazdatiszti Intéző Bizottság több, mint tíz ülésen tárgyalta a törvényjavaslat tervezetét, amíg létrejött az a szövegezés, amelyet 1934-ben a Földművelésügyi Minisztériumba az Egyesület beadott. Dr. *Vutski's* György gazdasági akadémiai tanár értékes ellenjavaslatot, *Mille Géza* mezőgazdasági kamarai h. igazgató részletes indokolást és külön összefoglalt „alapelveket” dolgozott ki, amelyeket mind felhasználtunk az új szövegezésnél. Résztvett e törvény-előkészítő munkában, mint jogi szakértő dr. *Vámossy Lóránd* ügyvéd is, azonkívül az OMGE megbízottjaként báró *Biedermann Imre* nagybirtokos. Az Egyesület ugyanis azon az állásponton volt, hogy mind a három gazdatiszti törvény előkészítő munkálataiba bevonja az OMGE-t is, arra törekedvén, hogy lehetőleg annak helyeslése és észrevételeinek figyelembevétele mellett szövegeztessenek meg a törvénytervezetek.

1934-től kezdődőleg nem folytatjuk a történelmi dátumok felsorakoztatását, mivel az önálló gazdatiszti kamara megalkotásáért folytatott küzdelem eléggé ismeretes mindenki előtt.

Amint e fejezet tartalmából látható, a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete átlag két évenként sürgette egy-egy közgyűlésből vagy nagygyűlésből kifolyólag felterjesztésekben az önálló kamara életrehívását, 1934-től fogva pedig a meddőnek bizonyult felterjesztéseken kívül minden igénybevehető eszközt és módot megmozgatott a cél érdekében. Személyes megbeszélések, miniszteri kihallgatások, országgyűlési képviselők tájékoztatása, a gazdaszifjúság, a sajtó, a közvélemény csatasorba állítása mind-mind egy állomása annak a nagyszabású propagatív tevékenységnek, amelyet az Egyesület kifejtett.

A kormány változó állásfoglalása.

Az önálló gazdatiszti kamara megvalósítására irányuló felterjesztésekkel ostromolt kormányzat különböző időkben különböző álláspontot foglalt el a kamarát illetőleg. Az első felterjesztésekre válasz egyáltalán nem érkezett, szóbelileg pedig a minisztérium illetékes ügyosztálya oda nyilatkozott, hogy a kamarai kérdést nem kezelik önállóan, hanem majd az 1900: XXVII. t.-c. revíziójával kapcsolják össze. Annak ellenére azonban, hogy több ízben történt hivatkozás a gazdatiszti törvény revíziója keretében való megoldásra, amikor 1927-ben a kormány végre elkészítette a jogviszonyszabályozásra és a nyugdíjbiztosításra vonatkozó törvénytervezetét, az érdekképviselőről egy szó sem esett abban.

Kállay Miklós földművelésügyi miniszter, amidőn az Egyesület vezetősége személyes tárgyalásra hívta meg, eleinte némi kétkedéssel fogadta az önálló kamarára vonatkozó tervet, később azonban megbarátkozott a gondolattal és felkérte a vezetőséget, hogy a hármaskivánságot egy törvényjavaslat-tervezetbe dolgozza fel. *Fabricius* Endre ugyanis csak az önálló kamarát szorgalmazta, a miniszter ellenben úgy vélekedett, hogy a három kérdés kapcsolatban van egymással és egy törvény keretében oldandó meg. Később azonban úgy látszik megváltozott a miniszter véleménye, mivel nem sokkal a lemondás előtt kijelentette a gazdatiszti küldöttségnek, hogy az önálló kamara felállítására vonatkozó törvényjavaslatot nem tudná a minisztertanácsban keresztülvinni és csupán arról lehet szó, hogy a mezőgazdasági kamarában kapjanak kelyet a gazdasztek.

Különös volt ez az állásfoglalás azért, mert hiszen épen a Gömbös-kormány akarta érdekképviseleti alapon megszervezni a társadalmat és a szabadtársuláson alapuló egyesületek helyébe erőteljes kényszertársulásokat akart léptetni. A nemzeti munkaterv minden fontosabb gazdasági ág és szakma részére törvényes érdekképviseletet kívánt létesíteni, nyilvánvaló tehát, hogy ebből a hivatalos kormányprogramból magától adódik az önálló kamara gondolata és ellenkezik minden olyan terv, amely a gazdaszteket el akarja sinkofálni s a mezőgazdasági kamara gyámsága alá óhajtja helyezni.

Gömbös Gyula miniszterelnök eleinte teljes egészében magáévá is tette az önálló gazdatiszti kamara tervét, s most már talán megírhatjuk, amiről eddig sohasem szóltunk, hogy 1935-ben sikerült a miniszterelnököt megnyerni az önálló gazdatiszti kamarának, úgy annyira, hogy külön levelet intézett dr. Darányi Kálmán földművelésügyi miniszterhez az önálló gazdatiszti kamarai törvényjavaslat benyújtása tárgyában. Ebben a levélben a miniszterelnök egyenesen kifejezi ama véleményét, hogyha egyszer lehet mérnöki kamara, nem tudja megérteni, miért ne lehetne gazdatiszti kamara is.

Annál nagyobb volt a csodálkozása a gazdatisztek vezetőségének, amikor 1936-ban kihallgatáson jártak a miniszterelnök-nél és Gömbös Gyula, amidőn a küldöttséget vezető báró Vay Miklós elnök a kivánságok előterjesztése során az önálló gazdatiszti kamarához ért, sietett félbeszakítani és kezével nemet intve kijelentette, hogy önálló kamaráról szó nem lehet. Ez a megváltozott magatartás nyilván egy klikk rosszindulatú és hamis tájékoztatásának eredménye volt.

Darányi Kálmán földművelésügyi miniszter 1936. január 9-én, amidőn a Gazdatisztek Egyesületének vezetőit hosszú kihallgatáson fogadta, az érdekképviseleti kérdésben sem pro, sem kontra nem foglalt állást.

Amint az események bekövetkezése mutatja, a kormányzat későbbben mégis a mezőgazdasági kamarai megoldás mellett döntött és felhívta az Országos Mezőgazdasági Kamarát, készítsen előterjesztést a gazdatisztek érdekvédelmének a kamara keretei között való megoldása tárgyában.

És végül elkészült a mezőgazdasági kamarai törvényrevízió, amely a gazdatiszti kuriát kreálta, annak ellenére, hogy mind a gazdatisztek, mind a mezőgazdasági kamarák ellenezték ezt a megoldást.

Hogy azonban maga a kormány is tisztában van azzal, hogy ez a megoldás nem egészen megfelelő, azt mutatja dr. Marschall Ferenc földművelésügyi államtitkárnak a mezőgazdasági kamarai törvényrevízió tárgyalása folyamán elmondott vita-záró beszéde, amelyben a következő kijelentéseket tette:

„Ez nem zárja ki azt, hogy a gazdasági viszonyok megváltozásával később esetleg ne nyerjenek külön szervezetet. Azt hiszem azonban, hogy ezzel a megoldással a gazdatisztek

felé már komoly gesztust tett a kormány. *Ez a rendelkezés nem zárja ki a kamarát, amely az idők változásával megvalósulhat.* Ez a törvény nem perjudicál, nem zárja ki, hogy a földművelésügyi kormányzat maga is ne térjen arra vissza.“

Végeredményben tehát a kormányzat nem ejtette el az önálló érdekképviselőt és az idézett kijelentések alapján bátran szorgalmazhatja az agrárintelligencia az őt megillető önálló kamarát.

A mezőgazdasági kamarák – az önálló gazdatiszti kamaráért.

Az önálló kamara létjogosultságának ékes bizonyítéka a mezőgazdasági kamarák többízben kifejezésre juttatott állásfoglalása. A mezőgazdasági kamarák alaptörvényük szelleméhez híven, kezdettől fogva azon az állásponton voltak, hogy a gazdatiszti kart önálló kamara illeti meg. És ennek részben hivatalosan, részben tisztviselőik félhivatalos véleménynyilvánítása és tevékenysége útján mindannyiszor kifejezést adtak, amikor az érdekképviselői kérdés akár gazdatiszti részről, akár a kormány részéről felvetődött.

Így a Schandl-féle gazdatiszti törvénytervezet véleményezésekor az Országos Mezőgazdasági Kamara a földművelésügyi kormányhoz intézett felterjesztésében egyenesen mint hiányosságra hívta fel a figyelmet az önálló gazdatiszti kamarának a törvénytervezetből való kimaradására.

Alábbiakban idézzük a kamara felterjesztésének eme részét:

„Az előttünk fekvő gazdatiszti törvénytervezet igen helyesen és méltányosan gondoskodik a gazdatiszti karról, mely intézkedéseivel közvetve a mezőgazdasági termelés érdekeit is előmozdítja. Amikor a tervezet a gazdatisztek szélesebb körű alkalmaztatását óhajtja biztosítani és messzemenő humanitással háritja el a gazdatiszti karról annak eddig legsúlyosabb gondját, az aggkori ellátás kérdését, nemcsak a gazdatisztek alkalmazó birtokosok érdeke, de a mezőgazdasági termelés rendje is megkívánja, hogy mindenkor fegyelmezett, megbízható gazdatiszti karral találja magát szemben.

Korántsem akarunk ezzel a gazdatiszti kar értékéből bármit is levonni. A megfelelő fegyelmező és ellenőrző szerv hiányában azonban a multban megtörténhetett, hogy a különben

értékes gazdatiszti karba olyan magukról megfélemedezett egyének is belekeveredtek, akik azután súlyos árnyékot vetettek az egész gazdatiszti karra és azt burkolt meggyanúsításoknak tették ki. Ennek a megakadályozása a gazdatiszti kar egyéb kérdéseinek rendezése után követelményként jelentkezik, ez egyenesen a gazdatisztek érdekeit szolgálja és tudomásunk szerint épen a gazdatisztek érdekképviselője is egy ilyen önfelgyelmező szerv létesítését kívánja.

A magunk részéről tehát azzal a tiszteletteljes javaslattal fordulunk Nagyméltóságodhoz, méltóztassék e törvény kapcsán, a törvényen alapuló, önálló gazdatiszti kamarát is megalkotni. *Meggyőződésünk ugyanis, hogy a gazdatiszti kérdés véglegesen csak ezzel az intézkedéssel volna megoldható és az előtünk fekvő tervezet megnyugtató végrehajtását is csak a gazdatiszti kamara közbeiktatásával tudjuk elképzelni.* A gazdatiszti kamara volna ugyanis az a fórum, mely a gazdatiszteket nyilvántartaná, működésüket ellenőrizné, távoltartaná az oda nem való elemeket s ilyenformán a gazdatiszti törvény végrehajtását is nagyban elősegítené. A magunk részéről már más alkalommal is voltunk bátrak a gazdatiszti kamara jelentőségére Nagyméltóságod előtt rámutatni és éppen a gazdatiszti törvény módosítása teszi ismét aktuálissá a kamara megalkotását is.

Egyébként tudomással bírnak arról is, hogy a gazdatiszti érdekelttség a kamara fenntartására nézve költségszámításokat is végzett, amelyekből kitűnt, hogy az aránylag kevés költséggel volna megvalósítható, ezen költséget pedig a gazdatisztek hajlandók viselni, tehát a kamara fenntartása a birtokos társadalomra semmi terhet sem hárítana.

Ísmételten kérjük tehát Nagyméltóságodat, méltóztassék a kérdést megfontolás tárgyává tenni s a gazdatiszti kamara megalkotása iránt a gazdatiszti törvény módosítása és kiegészítése kapcsán intézkedni.

Ezenkívül az Országos Mezőgazdasági Kamara évi jelentéseiben szintén megemlékezik az önálló gazdatiszti kamara szükségességéről. Így az *1934. évi jelentésében* a következőket találjuk :

„A gazdatiszti kamara megalakítására nézve az Országos Mezőgazdasági Kamara leszögezte elvi álláspontját, amely szerint *a maga részéről is kívánatosnak tartja, hogy a magyar gazdatiszti kar saját testületi érdekeinek hathatósabb védelmére külön gazdatiszti kamarával rendelkezzen.*“

1934-ben a földművelésügyi minisztérium megküldötte a mezőgazdasági kamaráknak véleményezés végett az Egyesület

által kidolgozott törvénytervezeteket, köztük az önálló kamarai javaslatot.

A Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara igazgatóválasztmányi ülésén ezzel kapcsolatban dr. Ormándy János kamarai igazgató a következőket mondta:

„A gazdatiszti társadalom saját különleges kari érdekeinek védelme, a saját fegyelmi és fegyelmezési jogának gyakorolhatása céljából külön gazdatiszti kamara létesítése mellett foglalt állást. Ma az egész világon az a szellem érvényesül, hogy a specializált hivatások külön-külön érdekképviseletekben tömörülnek, nemcsak érdekeik szolgálata, hanem a hivatási nívó emelése, az erkölcsi értékek fokozása céljából is. Egészen természetesnek és magától értetődőnek lehet tehát tekinteni, hogy a gazdatiszti társadalom ezen régi kívánása ma a törvényhozás kapuján kopogtat.“

Az Alsódunántúli Mezőgazdasági Kamara véleményező felterjesztésében kifejezte, hogy az Egyesület tervezetével teljes egészében egyetért és arra semmi észrevételt nem tesz.

A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara az önálló gazdatiszti kamarát helyesnek, szükségesnek és minél előbb megvalósítandónak tartja. A kereskedelmi és iparkamarák analógiájára — írja a felterjesztés — helyesnek vélnénk azt, ha az Országos Gazdatiszti Kamara is két főcsoportra tagozódnék, az egyikbe tartoznának a gyakorlati gazdatisztek, a másikba pedig a közhivatali és hivatali állásokat betöltő okl. gazda kamarai tagok. Mindkét csoport érdekképviseleti tevékenységét közösen ellátná, viszont érdekvédelmi munkásságát önállóan kellene, hogy ellássa.

A Mezőgazdasági kamarák vezetői a „Gazdatisztek Lapjában“ írott cikkeikben szálltak síkra a gazdatiszti kamara mellett. Így Kiss Elemér, az Alsódunántúli Mezőgazdasági Kamara igazgatója, „A gazdatisztek és mezőgazdasági kamarák“ című cikkében világos okfejtéssel rámutat arra, hogy a mezőgazdasági kamarában nem oldható meg a gazdatisztek érdekvédelme. *„Véleményem szerint — írja — az önálló gazdatiszti kamarát, mint független érdekképviseletet, amelyre a gazdatiszti társadalomnak a gazdatiszti szolgálat értékelésének fokozása, a gazdatiszti karnak épp a földbirtokos társadalom érdekeit szempontjából való önfegyelmezése, a kari érdekeknek soha-*

sem a földbirtokosokkal szemben, hanem a kormányzati tényezők előtt való megfelelő érvényesítése miatt meg kell valósítani.”

Mille Géza, a Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara h. igazgatója, „Téves megítélés!” című cikkében értekezik az önálló kamaráról. „A mai állampolitika és közgazdasági fejlődési irányzat oda tendál, hogy minden foglalkozási és termelési ág specializálódik, érdekcsoportonként szervezetekbe tömörül, amelyekben a szolidaritás, bizonyos fokú kollektívizmus, szóval az összefogás, a testületi szellem érvényesül az individuális boldogulás elősegítésére. Ezzel a felnemtartóztatható fejlődési irányzattal helyezkedik kellő indokoltsággal szemben mindaz, aki a gazdatiszti kamara felállításának szükségességét jóhiszeműen, de kellő tájékozottság nélkül vitatja.”

Tóth Lajos, a Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara titkára, „Kiért kell gazdatiszti kamara?” című cikkében ad hangot felfogásának.

Dr. Ormándy János, a Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara igazgatója az Egyesület 1936-ban tartott rendkívüli közgyűlésén a következőket mondotta: A gazdatiszti karnak, ha meg akarja valósítani azokat a feladatokat, amelyek a gazdatiszti társadalom jövőjére vonatkoznak, önálló kamarára van szüksége. Eredményeket a mezőgazdasági kamarán belül is elérnének, de ezek csak féleredmények lennének. Harcoljanak a gazdatisztek álláspontjuk mellett, mert azon az úton haladnak, hogy igen is nemsokára meg fognak törekvéseik valósulni.”

Dr. báró Mirbach Antal, az Alsódunántúli Mezőgazdasági Kamara elnöke egyik beszédében így nyilatkozott a gazdatiszti kamaráról: „A gazdatiszteknek a leghatározottabban ki kell állni és harcolni kell, hogy külön érdekképviselőjük legyen, mert a mezőgazdasági kamarában az érdekeiket nem képviseltethetik kellőképen. A Gazdatisztek Egyesülete vezetőinek tovább kell harcolni az önálló kamaráért, s én, mint tiszteletbeli tag felajánlom, hogy az önök törekvéseiért kiállok és azt támogatni fogom.”

Amidőn a földművelésügyi minisztérium az 1920: XVIII. t.-c. módosítására vonatkozó törvénytervezetét a mezőgazdasági kamaráknak véleményezés végett kiadta, ismét az összes kerületi mezőgazdasági kamarák és az Országos Mezőgazdasági

Kamara is az önálló gazdatiszti kamara mellett foglaltak állást. Az országos és a kerületi mezőgazdasági kamarák elnökeinek közös értekezlete a gazdatiszti kúria elhagyása és helyette önálló gazdatiszti kamara megvalósítása mellett határozott.

Végül az Országos Mezőgazdasági Kamara igazgató-választmánya és közgyűlése is hasonló határozatot hozott, Bayer János kamarai tag ilyirányú beszédét is egyhangú helyesléssel fogadta a Kamara közgyűlése.

Utolsó lépésként az Országos Mezőgazdasági Kamara közvetlenül a mezőgazdasági kamarai törvényrevízió képviselőházi benyújtása előtt felterjesztést intézett a földművelésügyi miniszterhez és azt nyomtatásban megküldötte az összes országgyűlési képviselőnek, kérve támogatásukat. Ennek a felterjesztésnek 5. pontjában a következők foglaltatnak:

„A gazdatiszteknek saját testületi érdekeik szempontjából külön kúria beiktatásával a mezőgazdasági kamarába illesztése mellőztessék. A mezőgazdaság egyetemes érdekeinek képviselőtere és védelmére hivatott mezőgazdasági kamarai intézmény nem alkalmas arra, hogy ennek keretében legyenek kifejezésre juttathatók a gazdatiszti kar külön testületi érdekei. Egyébként is az 1920. évi XVIII. t.-c. indokolása is utal arra, hogy a gazdatiszti kar külön testületi érdekeinek kifejezésre juttatására külön gazdatiszti kamara van hivatva.“

A mezőgazdasági kamarák ismertetett állásfoglalásainak jelentőségét fokozza az a körülmény, hogy voltaképpen a kamarák saját érdekeik ellen szóltak akkor, amidőn az önálló gazdatiszti kamara létesítése mellett foglaltak állást. Minden intézmény merő öncélúságból arra törekszik, hogy mind anyagilag, mind erkölcsileg mentől jobban alátámassza magát és a lehetőségek teljes kihasználásával kibővítse kereteit. Azzal a ténnyel, hogy a kitűzött célnak nem felel meg valamely megoldás, sajnos nem szoktak törődni. Legtöbbször a hatalmi kérdés a zsinórmérték. Épen ezért a legteljesebb elismerést érdemlik meg a mezőgazdasági kamarák vezetői és tisztviselői, amiért átérezve a két megoldás között tátongó nagy ellentmondást, megmaradtak a tárgyilagos megítélés mellett.

Az OMGE és a földbirtokosok — az önálló gazdatiszti kamaráért.

Az OMGE először 1933-ban nyilvánított hivatalos véleményt az önálló kamara tervével kapcsolatban. A földművelésügyi minisztérium megküldötte véleményezés céljából az országos kamarára vonatkozó törvényjavaslat tervezetét, amelyet az OMGE elnöki tanácsa elfogadott és az OMGE 1923. március 23-án tartott III. igazgató választmányi ülésén terjesztette elő Fabricius Endre h. igazgató az egyesületi tanács javaslatát, amelyről a „Köztelek” a következőképen emlékezik meg: **Fabricius Endre: „Miótan a tervezett országos gazdatiszti kamara létesítése nemcsak a gazdatiszti kar, de a földbirtokosok és földbérlők érdeke is, az egyesületi tanács nevében javasolja, hogy az OMGE a tervezetet teljes egészében tegye magáévá és ily értelemben véleményezze azt a földművelésügyi kormánynak.”** (Helyeslés.)

Az OMGE igazgatóválasztmánya vita nélkül egyhangúlag elfogadta az előterjesztést, amelynek értelmében az OMGE hivatalosan is kiállott az önálló gazdatiszti kamara megvalósítása mellett.

A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete annak bebizonyítására, hogy a földbirtokos osztály nincs ellene az önálló kamarának, 1936-ban körlevéllel fordult a nagybirtokosokhoz és ismertetve az önálló kamarai kívánság lényegét, nyilatkozat aláírását kérte a tervezet helyességét illetőleg. *József kir. herceggel* az élén 183 nagybirtokos 1,300.0000 katasztrális hold földterület után nyilatkozott meg ekkor az önálló kamara létesítése mellett.

Az önálló kamara összetétele.

Az intellektuális érdekképviseletek voltaképen vagy valamely diplomán, vagy a foglalkozási közösségen épülnek fel. Az előbbit legjellegzetesebben a mérnöki és orvosi kamaránál látjuk. Az utóbbit az ügyvédi és a közjegyzői kamaránál. Elvileg ugyanazon diploma birtoklói igyekeznek egy táborba tömörülni s kétségtelen, hogy ez a legegészségesebb, mert így a homogenitás biztosítva van. A társadalmi elhelyezkedés

azonban több részre oszthatja az egyazon végzettségűeket s inkább a foglalkozás minéműsége jut előtérbe. A jogászokat már képtelenség volna diplomájuk alapján egy táborban tartani, mert elhelyezkedési körük oly tág, viszonyaik, érdekeik oly különbözőek, hogy maga a diploma nem elegendő alap. Ezért szakadtak érdekképviseleti szempontból a jogvégzettek két csoportba: az ügyvédi és a közjegyzői érdekképviseletbe. A kormány által beígért magánalkalmazotti és sajtókamara már teljes mértékben a foglalkozási közösségen alapszik, ahol az iskolai végzettség elhomályosul.

A tervezett Mezőgazdasági Szakemberek Érdekképviselőtének kettős alapja van: részben a foglalkozás közössége, részben a gazdasági főiskolai diploma.

A „Mezőgazdasági Szakemberek Kamarája” cím alatt olyan érdekképviselőt megalkotása lebeg szemünk előtt, amely a mezőgazdaság összes szellemi munkáit magában foglalja.

Kétségtelen, hogy a legelső tervek csupán az okleveles gazdatisztekkel számoltak. Ez érthető is, mert a legkiáltóbb visszásságok az okleveles gazdatisztek körében voltak tapasztalhatók. A nyugdíj-, a jogviszonyszabályozás hiánya, az állásnélküliség elharapódzása mind olyan mozzanatok voltak, amelyek természetszerűleg arra ösztönözték a gazdatiszteket, hogy zilált helyzetekben törvényes szervezet szárnyai alatt keressenek oltalmat. A földbirtokosok, a más pályán elhelyezkedett okleveles gazdák nem törődtek az okleveles gazdatisztekkel, a gyakorlati gazdatisztek erős versenyt támasztottak. Akik más pályára léptek, azok elfelejtették a régi sorsközösséget. A gazdatisztek szabad társuláson alapuló szervezése stagnált. Azt, hogy a jelenleg fennálló erőteljes szervezet kialakuljon — nem sokan remélték. Kényszertársulásra gondoltak tehát, mivel tudták, hogy szabad társulási szervezetbe önként nem is mer a gazdatisztek egy része belépni. A szolgálati viszony kötelmei, némelyek szervilizmusa, a jómódúak nemtörődősége, mind-mind előtérbe helyezték az okleveles gazdatisztek kényszertársulásának gondolatát. A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének igen csekély súlya volt, évtizedeken keresztül nem mozdult előre semmi sem.

Az eszme lassanként érik. Az elgondolás mindig fejlődik, az időközben szerzett tapasztalatokkal bővül. Jelen munkában közölt tervezet már szélesebb alapokra fekteti a törvényes

szervezetet. Magában foglalja az összes okleveles mezőgazdákat, okleveles gazdákat, okleveles kertészeket, gazdatisztteket, erdő-tisztteket, gazdasági tisztviselőket.

Diplomás földbirtokosok.

Különösképen újszerű az oklevés földbirtokosok bevonása. Erről eddig sok vita folyt. *Dr. Vutskits György* vetette fel elsőízben az okleveles földbirtokosoknak, mint kültagoknak a szereplését. Bár érezték a kamarai törvénytervezet megszerkesztésével foglalkozók a földbirtokosok részvételének szükségességét, végül mégis az az álláspont kerekedett felül, hogy a kamarában csak azok az okleveles gazdák szerepeljenek, akik valamely kenyérpályán működnek. Az e munkában közölt törvénytervezet *fakultatív alapon* biztosítja az okleveles földbirtokosok részvételét. Tehát csak akkor lesznek tagjai a kamarának, ha akarnak. Ez előzékenység az okleveles gazd-földbirtokosokkal szemben, mivel a mezőgazdasági kamarai illetékekkel úgyszólván elég meg vannak terhelve. Kötelező erővel tehát szó sincsen, teljesen a diplomás földbirtokosok szabad tetszésére van bízva, óhajtanak-e ama jogukkal élni, hogy a mezőgazdasági szakemberek kamarájának a tagjai lehetnek. Bár az intellektuális érdekképviselet elsősorban a szabadpályán önállóan működők számára létesülnek és a mérnöki kamarában pl. kötelező erővel éppen a magánmérnökök tartoznak belépni, a közalkalmazott mérnökök pedig csak fakultatív alapon (most fogják megváltoztatni olyképen a törvényt hogy a közalkalmazott mérnökök is kötelezően benn legyenek), ebben az esetben fordítottan kell eljárjunk, mivel a földbirtokosok a mezőgazdasági kamarából — bár nem túlságosan rokonszenveznek azzal — nem vonhatják ki magukat és így nem volna célirányos két érdekképviseletbe való befizetésre kényszeríteni őket. Valószínű, hogy a diplomás földbirtokosok tekintélyes része kezdetben nem fog élni a belépés jogával, lesznek viszont számosan és idők folyamán mind többen, akik abból kiindulva, hogy a mezőgazdasági kamarának — bár illetéket fizetnek — mégsem tagjai, szívesen résztvesznek a mezőgazdasági szakemberek kamarájában.

Felvetődik az a kérdés, mi érdeke fűződik a diplomás földbirtokosoknak a mezőgazdasági szakemberek kamarájában való részvételre? A feleletet erre egyszerűen megadja a kamara egyik fő célja, amely nem más, mint a gazdasági oklevél birtokállományával kapcsolatos mindennemű érdekvédelmi tevékenység ellátása. A földbirtokosnak tehát, mint okleveles gazdának, feltétlen érdeke, hogy ennek tagja legyen. A mezőgazdasági kamarában, *mint a föld birtokosa*, a mezőgazdasági szakemberek kamarájában pedig *mint szakember*, mint okleveles gazda vesz részt. A diplomás földbirtokosnak is érdeke, hogy közreműködjék abban a munkában, amely a gazdasági diploma nagyobb megbecsülését szolgálja. Hogy csak egy példát említsünk, itt van az okleveles gazdaföldbirtokosok méltánytalan elbírálása a felsőházi törvényben. A felsőházi tagválasztással kapcsolatban a különböző doktori, mérnöki diplomával rendelkező földbirtokosok adója duplán számít, csupán a diplomás gazda-földbirtokosoké nem. Íme, egy eset a sok közül, amely rávilágít arra, milyen érdekvédelmi feladatok elvégzése kínálkozik a kamarában. De egyébként is mind nehezebb pontos határvonalat húzni az okleveles gazdák rétegződése között. Sok diplomás földbirtokosból válik gazdatiszt, gazdasági felügyelő, kamarai tisztviselő. A határvonalak tehát elmosódnak, a földbirtokos is nem egyszer felhasználja diplomáját arra, hogy valamely kenyérpályán elhelyezkedjék.

A diplomás földbirtokosok bevonulása a kamarába sok más vonatkozásban is előnyös hatással volna. A vezetés lassanként az ő kezükbe menne át. A kamara elnöke is valószínű, hogy diplomás földbirtokos lenne, amint hogy a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete is földbirtokost választott elnökéül, noha ennek az Egyesületnek igazán nincsenek földbirtokos tagjai. Előnyösen hatna a földbirtokosok részvétele az osztálykülönbségek leomlására is. Ha odáig jutunk a fejlődésben, hogy díszes dolog lesz a mezőgazdasági szakemberek kamarájának tagjává lenni és ez bizonyos megkülönböztetést jelent azokkal a földbirtokosokkal szemben, akiknek nincsen felsőfokú mezőgazdasági szakképzettségük, ambicionálni fogják a jövő földbirtokosok és bérlők, hogy gazdasági főiskolát végezzenek. Ez előkészítője, megérlelője lehet a gazdálkodás képesítéshez való kötésének olyan formában is, hogy a földbirtok

tulajdonosának is kötelező a gazdasági oklevél felmutatása, akárcsak a gyógyszerár tulajdonosának. Erről ma még beszélni sem merünk, hiszen ez a terv az ilyen alkalmakkor mindig hangoztatni szokott, magánjogba való beavatkozásra történő hivatkozással, hatalmas felzúdulást keltene. Ha azonban megadódik a módja annak, hogy a diplomás földbirtokosok saját érdekképviselőjükben maguk ébredjenek rá erre, akkor lassanként ilyen irányú közérdekű törvény is megszületik.

A földbirtokosok született konzervatívizmusukkal, mint fékező erők is jelentős szerepet töltenének be a kamarában. Nem kellene attól félni, hogy egyoldalú gazdatiszti érdekek érvényesülnek túlságosan; kiegyensúlyozóul hatnának a kamarára, viszont a közös szervezetben nagyobb megértést tanusítanának a jogos gazdatiszti kérdésekkel szemben.

Figyelemreméltó szempont az is, hogy a mezőgazdasági kamarákkal nagybirtokosaink még mindig nem rokonszenveznek. Kamarai tagként csak egy jelentéktelen hányaduk szerepel, a többiek ott szakmunkát nem is tudnak kifejtteni. A mezőgazdasági szakemberek kamarájában nagyrészt hasonló műveltségű egyénekké lennének együtt.

Ma, a mezőgazdasági egyetemet és a gazdasági akadémiákat elvégezve a hallgatók, szerte-széjjel mennek. Nem találkoznak a továbbiakban egy szervezetben. Az a jó viszony, amely a földbirtokos és a kenyérpályákra menő hallgatók között kialakul, az életben megszakad. Nemhogy az egység megbontását, de egy gyönyörű egybekovácsolódást eredményezne a mezőgazdasági szakemberek kamarája, amelynek kiszámíthatatlan jelentőségű következményei lennének.

Az a körülmény, hogy nem a földbirtokos okl. gazdák részéről indult ki a kezdeményezés, még nem vonja maga után azt, hogy a terv elejtessék. Gondoljunk csak arra, hogy a mezőgazdasági kamarák létesítéséért ugyancsak nem lelkesedtek nagybirtokosaink, sőt határozott ellenszenvvel viseltettek azzal szemben, amit a kamarák még 15 éves fennállásukkal sem tudtak teljesen elmulasztani, mégis megalkotta a kormányzat a mezőgazdasági kamarákról szóló törvényt. Pedig ez húsbavágó dolog, viszont az agrárintelligencia kamarája nem kötelező és önkéntes belépés esetén is szóra nem érdemes megterhelést jelent.

A kamarai tagok zömét az okleveles gazdatisztek alkotják. Amiképen azonban a szerzett jogok alapján még a tisztára diplomán alapuló mérnöki kamarába is felvették azokat az építészeket, akik mérnöki oklevéllel nem rendelkeznek, a foglalkozási közösség alapján a tervezet bekapcsolja a nem okleveles gazdatisztek is. Ha gazdatisztekről beszélünk, alkalmazkodnunk kell az 1900 : XXVII. t. c.-hez, amelynek első §-a nem köti diplomához a gazdatisztséget. Célszerűségi szempontok is amellett szólnak, hogy nem volna helyes a gyakorlati gazdatisztek kizárása. Ha egyszer bent vannak a kötelező gazdatiszti nyugdíjbiztosításban és egyre nagyobb számban lépnek be a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületébe, nem volna értelme kirekeszteni őket a kényszertársulásból és esetleg külön szervezkedésre késztetni. Itt valóban érvényesülnie kell az egységesítő törekvésnek, mert különben veszedelmes harc keletkezhetik. Ha kihagynánk a nem okleveles gazdatisztek a kamarából, akkor mentesítenők őket a kamara fegyelmi fennhatósága alól s nem tudnánk keresztülvinni azt a fontos elvet, hogy a jövőben gazdatiszt csak az lehet, aki kamarai tag és ilyen igazolvánnyal rendelkezik.

Bizonyos, hogy az utolsó időkig az a felfogás uralkodott, hogy a nem okleveles gazdatisztek szerzett jogaik alapján kihalásukig lesznek felvéve és azután bekövetkezik az az időpont, amittől kezdve csak okleveles gazdatiszt tagjai lesznek a kamarának. Ha a gazdatiszt fogalmát a nagyobb birtoktesteken önállóan működő gazdasági tisztviselőkre korlátozzuk, akkor a törvényrevízió folytán elő is áll ez az állapot, ha azonban arra az álláspontra helyezkedünk, hogy egy táborban kell tartani a mezőgazdaság összes szellemi alkalmazottait, akkor számolnunk kell a kisebb képesítésű alkalmazottak további szereplésével is. Hiszen a kisebb középirtokokon nem is cél az okleveles gazdák alkalmazási kötelezettsége s a nagyobb birtokokon is mindig szükség lesz segédszemélyzetre, kisegítő munkásokra. Az érettségizett és képesített gazdák egy része is a gazdatiszti pályán helyezkedik el. A vármegye szolgálatában is vannak főiskolai képesítéssel nem rendelkezők: irodaigazgatók, számvevőszéki tisztviselők, írnokok, akik ép úgy tisztvi-

selők, mint a vármegyei főjegyzők, aljegyzők és főszolgabírók. A katonaságnál is vannak „GH” tisztek, akik ugyan nem végeztek akadémiát — mégis tisztek.

Okleveles gazdatisztviselők.

A mezőgazdaság elméleti tudósainak, a szakoktatási intézmények tanszemélyzetének, a kísérletügyi szakembereknek, gazdasági felügyelőknek stb. egy táborba tömörítése azonkívül, hogy mód adódnék testületbeli érdekeik szolgálására, a magyar mezőgazdaság hatalmas arányú fejlesztését eredményezné. A mezőgazdasági szakemberek kamarája a legelitebb érdekképviselő lenne, akárcsak Olaszországban.

Erdőtisztek.

Kissé nehéz, de nem megoldhatatlan feladat az *erdőtisztek* besorozása. Mivel az agrárintelligencia kamarával nem dicselkedhetett, a mérnöki kamara megszervezésekor az erdómérnököket csupán azért, mert az erdészeti főiskola diplomája az erdómérnöki cím használatára jogosított, a mérnöki kamarába kényszerítették. Itt azonban nem a cím, hanem a lényeg a fontos. *Ez természetellenes megoldás.* A mérnöki kamara nem lehet megfelelő elbírálója az erdőtisztek szolgálati viszonyainak, akik nem egyszer mezőgazdasági területet is kezelnek. Az erdómérnököknek a Mérnöki Kamarával szemben való tartózkodását mutatja az a tény, hogy *798 erdómérnök*ből *mindössze 259 lépett be a Mérnöki Kamarába.* Az erdőtisztek a mérnöki kamarával megelégedve nincsenek, miért is a mezőgazdasági szakemberek kamarájának létesítése alkalmával a mérnöki kamarából egyszakaszos törvény útján ki kellene emelni az erdőtiszteket.

A gazdatisztek és az erdőtisztek természetesen egy táborba tartoznak. Mutatja ezt az a tény is, hogy a *„Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének”* alapítói több mint 50 évvel ezelőtt egy testületbe tömörítették őket, sőt a nyugdíjintézet, mint a *„Mezőgazdasággal és Erdészettel Fog-*

lalkozók Nyugdíjintézete“ alakult meg. A mérnöki kamarában az egészen más foglalkozású mérnökökkel a közösség gondolata nem fejlődhetett ki. Az erdésznek az építész-, gépész-, vagy vegyészmérnökhöz semmi köze sincs. Ausztriában is egy érdekképviselőben vannak a gazdatisztekkel. A gazdatisztek és erdőtisztek érdekei közösek, egyetlen olyan érv sem hozható fel, amely ennek az ellenkezőjét bizonyítaná. Semminemű érdekképviselői ellentétéről szó nem lehet, mindkét foglalkozási ág munkájának alapja a föld, rendszerint ugyanazon munkaadónál. A gazdatisztek és erdőtisztek egymásnak tisztársai, egyformák a bajaik, kívánságaik. Egyébként a földművelésügyi minisztérium a gazdatiszti nyugdíjintézet létesítése alkalmából kimondotta, hogy a „*magánerdőmérnök*“ is *gazdatiszt*. Ennek folyományaképpen az erdőtisztek is a gazdatiszti nyugdíjintézetbe soroltattak. Ebből is látszik, hogy érdekképviselőileg is együvé tartoznak.

Okleveles kertészek.

Az okleveles kertészek magukban véve oly csekély számot képviselnek, hogy önálló kamarára gondolniok sem lehet. Ez azonban sürgős, mivel érdekeik nem ellentétesek. A kertészeti tanintézet főiskolává fejlesztését, a kertészet képeítéshez kötését stb. könnyebben elérhetik egy erőteljes központi szerv útján.

*

Fentiekből kitűnik, hogy itt egy kombinált megoldásról van szó. A nagy Németország megengedheti magának, hogy külön szervezze meg a diplomás gazdákat (Reichsbund Deutscher Diplomlandwirte), nekünk azonban az osztrák példát kell követnünk, ahol a „Gutsbeamtenverband“-ban az összes mezőgazdasági szellemi munkások benne foglaltatnak. Minden állam a saját viszonyai szerint alakítja ki érdekképviselőt. A kicsi, megcsonkított Magyarország nem bonthatja részekre, külön szervezetekre az agrárintelligenciát. Hazánkban — legjobb meggyőződésünk szerint — az ismertett kombinált megoldás a legcélravezetőbb.

Az érdekképviselő címe.

Jelen tervezet címe kissé szokatlan. Sajnos, nélkülözzük a magyar nyelvben a megfelelő jó hangzású kifejezést. Voltaképen az agrárintelligencia kamarájáról van szó, de ez nem magyar elnevezés. „Mezőgazdasági értelmiség kamarája“ nem jó csengésű. Voltaképen maradhatnánk a „gazdatiszt“ szó mellett, ha elfogadná a közvélemény azt az értelmezést, amelyet az 1900: XXVII. t.-c. 24. §-a folytán vallhatunk. Ez a paragrafus ugyanis azt mondja: *„Okleveles gazdatisztnek tekintetik az a magyar állampolgár, akinek valamely hazai gazdasági főiskola, vagy gazdasági tanintézet által kiállított (honosított) oklevele vagy végbizonyítványa van.“* Eszerint gazdatiszt minden olyan egyén, aki gazdasági akadémiát végez. Ilyen értelemben a földbirtokos is „gazdatiszt“. A nyugdíjtörvény megállapítja, hogy az erdőtiszt és az okleveles kertész is gazdatiszt. Ha az 1900: XVII. t.-c. idézett fogalmazását irányadónak elfogadnák, akkor megfelelő lenne a „gazdatiszti kamara“ elnevezése is. De hiába, a közvélemény másképp vélekedik. A földbirtokos nem tekinti magát gazdatisztnek. A gazdasági felügyelő, a gazdasági tanár szintén nem. „Okleveles gazdakamarának“ nem nevezhetjük, mert a tagok jelentékeny hányada nem okleveles és emellett azért sem volna szerencsés ez az elnevezés, mert hovatovább az „okleveles mezőgazdák“, „okleveles műkertészek“, stb. is követelnék az ő jelzőjüket.

Lehetne szó még a „mezőgazdasági szakértők kamarája“ elnevezéséről azon az alapon, hogy olyan egyének tömörülését jelöljük, akik mind „szak-értői“ a mezőgazdaságnak. Viszont ez alatt csupán törvényszéki szakértőket és kárbecslőket értenének sokan.

Ezért gondoltuk — bár kissé furcsán hangzik — a „mezőgazdasági szakemberek kamarája“ elnevezésre, mert ebben talán leginkább benne foglaltatik a lényeg, hogy olyan egyének érdekképviselője húzódik meg a cím alatt, akik végzettségük és hivatásuk szerint a mezőgazdaság szakemberei.

A kamara tagjai.

Földbirtokosok	?
Gazdatisztek	4773
Erdőtisztek	443
Kertészeti tisztviselők	201
Gazdasági akadémiai tanárok	58
Közép- és alsófokú szakoktatás	115
Tanügy (kultuszminisztérium alá tartozó iskolák)	122
Gazdasági felügyelők	168
Közigazgatás (malomellenőrök stb.)	396
Hitel- és biztosításügy (jégkárbecslők stb.)	92
Tudományos pályán és egyesületi tisztviselők	71
Ipar és kereskedelem	157
Egyéb pályán	69
Nyugdíjas	415
<u>Összesen :</u>	<u>7080</u>

Fenti kimutatás az 1930. évi népszámlálás és az 1936. évi szellemi munkások összeírása alapján állítottatott össze. E szerint a létesítendő kamarának 7080 tagja lenne. Nem vettük fel a kimutatásba a földbirtokosokat, mivel azoknak a belépése fakultatív alapon történne.

Figyelembe veendő a kamarai taglétszám alakulásánál az okleveles gazdák száma is. Hazánkban az 1930. évi népszámlálás szerint összesen 6446 okleveles gazda van. Ha tehát a diploma alapján minden okleveles gazda egy érdekképviselőbe tömöríttetnék, magukból az okleveles gazdákból is ilyen tekintélyes létszám jönne ki.

A kamara fenntartása.

Az alapul szolgáló Mérnöki Kamarába a szabadfoglalkozást űző magánmérnökök keresetük $\frac{1}{2}$ —1%-át, a magánalkalmazott mérnökök ugyancsak jövedelmük $\frac{1}{2}$ —1%-át fizetik évi tagdíjul. A közalkalmazott mérnöknel 12—30 P az évi tagdíj.

A mezőgazdasági szakemberek kamarájánál hasonlóképpen úgy kellene megállapítani a kamarai illetéket, hogy azok

fizessék a legmagasabb évi díjat, akik leginkább rászorulnak az érdekképviselő munkásságára, — tehát a gazdatisztek, — viszont a közalkalmazott és más pályán működő okl. gazdák, valamint a földbirtokosok tagdíját lényegesen alacsonyabban, talán évi 10 P-ben kellene megszabni.

A gazdatisztek kamarai illetéke, vagy — amint ez az Egyesületnél is van — szolgálati minőségük szerint, vagy keresetük szerint volna megállapítandó. Az utóbbira nézve az önkéntes beválláson kívül támpontot szolgáltatna részben az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézet nyilvántartása. A kamarai illeték a segédtisztektől a jószágigazgatókig 10—40 P között mozoghatna.

Ha az előbbi fejezetben felsorolt kimutatás adatai alapján egy kis számítást eszközölünk, akkor láthatjuk, hogy tekintélyes összeg gyűlne össze a kamara fenntartásához. De még ha a legszerűebb számítást eszközöljük, akkor is megfelelő költségvetés volna beállítható. Kerekszámban csupán csak 5000 kamarai tagot véve figyelembe (csak a gazdatiszteket) és a jelenlegi egyesületi tagdíjak alapján fejenként évi 10 P-t számítva a kamara évi tagdíj jövedelmeként, 50.000 pengőnyi összeget kapunk. Már ennyiből is fenntartható volna a kamara.

Miért nem oldja meg a mezőgazdasági kamarai törvényrevízió az agrárintelligencia érdekképviselőt?

A kamarai törvényrevízió.

„A mezőgazdasági érdekképviselőtről szóló 1920: XVIII. t.-c. kiegészítéséről és módosításáról“ alkotott 1937: XVII. t.-c. az eddigi 5 kuria helyett 7 kuriát iktat be olyképen, hogy 7-ik kuria gyanánt a gazdatiszteket sorozza be.

A választásra jogosultak közül a gazdatiszteket abba a csoportba kell besorozni, ahova a munkaadójuk tartozik. A kamara területén bármely község összeíró jegyzékének bármely csoportjába sorolt gazdatisztek saját kebelükből ugyanannyi

mezőgazdasági kamarai rendes és póttagot választanak, mint amennyit a többi csoportok. Gazdatisztet vármegyei mezőgazdasági bizottság kamarai tagul nem választhat. A gazdatiszti (7.) csoport keretében történő választás módját a földművelésügyi miniszter rendelettel szabályozza.

A kamarának azok a tagjai, akik a gazdatiszteket képviselik, a gazdatiszti ügyek tárgyalására külön szakosztályt alakíthatnak. A szakosztály tagjai csak a gazdatiszteket képviselő kuria tagjai lehetnek. A kerületi kamaráknak alapszabályaik szerint 25—35 gazdatiszt tagjuk lesz. Az Országos Kamarába minden kerületi kamara 28 tagot választ, tehát a gazdatiszti csoport tagjai közül 4-et. Így 20 gazdatiszt lesz országos kamarai tag.

A gazdatisztek kereseti adójuk alapján fizetnek kamarai illetéket. Az illeték kulcsa nem lehet magasabb, mint azé az illetéké, amelyet a birtokosoknak a földadó alá eső mezőgazdasági terület után kell fizetni. (Jelenleg $2\frac{1}{2}$ —3 százalék, ami 4 százalékgig emelhető.)

Rubinek indokolása.

Az idézett törvénycikkből kitűnik, hogy a mezőgazdasági törvényrevízió kapcsán egy gazdatiszti kuria és szakosztály közbejöttével óhajtja a kormányzat a gazdatisztek törvényes érdekvédelmét megoldani.

Ez az elgondolás már alapjában elhibázott. A mezőgazdasági kamara keretében nem látható el megfelelőképpen a gazdatisztek testületbeli érdekvédelme, mivel a mezőgazdasági kamara, mint *egyetemes* érdekképviselő saját bevallása szerint nem alkalmas arra, hogy a gazdatisztek *kari* érdekvédelmét szolgálja.

Ez természetes is. A mezőgazdasági kamarákról szóló 1920. évi XVIII. t. c. 4. §-ának indokolása a következőket tartalmazza: „A gazdatisztek és más hasonló feladatkörrel megbízott gazdasági alkalmazottak a mezőgazdasági érdekképviselő keretében már alkalmazásuk természeténél fogva is annak a birtokkategóriának gazdasági érdekeit hivatottak képviselni, amely birtokok gazdaságának intézésében részesek, ennél fogva a javaslat őket ekként sorozza be. **Más kérdés az ő külön tes-**

tületbeli érdekeik képviselete, amire a külön gazdatiszti kamara megvalósításában nyílik alkalom."

Amint látható, a törvény indokolásából világosan következik, hogy a gazdatiszti kar érdekképviselete kuriális megoldás útján meg nem valósítható s ez a törvény már lefektette az alapját a külön gazdatiszti kamarának.

Figyelemreméltó e tekintetben dr. Meizler Károly országgyűlési képviselőnek a mezőgazdasági kamarai törvényrevízió képviselőházi tárgyalásakor elmondott megállapítása. „Tulajdonképpen — mondotta dr. Meizler Károly — nem is tudom elképzelni, hogy amikor van egy törvény, amelynek álláspontja az indokolásban ilyképen nyert elintézés, akkor ezzel szemben idehozhatnak egy javaslatot, amely az alaptörvénynek az indokolásban kifejtett alapeszméjével merőben ellentétes. Nem is tudom, hogy ez egyáltalán lehetséges-e? Hogyan, miképen képzelhető el, hogy van egy alaptörvény, amely kifejti az alap gondolatokat és jön egy revízió, amely az alaptörvénnyel merőben ellentétes álláspontra helyezkedik és nem adja meg azt, amit az alaptörvény indokolása kifejti, sőt országos határozat erejére emel, amikor kimondja, hogy hozni kell egy javaslatot, amey az önálló gazdatiszti kamarát megvalósítja."

Való igaz, hogy ez jogi abszurdum, mert egy törvénymódosítás, amely egyébként változatlanul hagyja az alaptörvényt, csupán csak részleteiben tartalmaz bővítéseket és lényegtelen javításokat, nem foglalhat magában lényegbeli ellentmondást, amely hatálytalanítja az alaptörvény kardinális megállapításait.

Az 1920. évi XVIII. t.-c.-et néhai Rubinek Gyula földművelésügyi miniszter alkotta. Rubinek Gyula — aki maga is gazdatiszt volt —, igen helyesen megkülönböztetést tett a két fajta érdekvédelem között. Rubinek Gyula bölcsen átlátta, hogy a gazdatiszt a mezőgazdasági kamarában nem hozakodhatik elő az ő ügyes-bajos dolgaival, testületbeli sérelmeivel, a gazdatiszt a kamarában csak az őt alkalmazó földbirtokos érdekeit szolgálhatja.

A munkaadó és a munkavállaló érdeke tökéletesen sohasem ugyanaz. Ezt állítani merő ámitás. Természetes dolog, hogy a munkaadói és munkavállalói érdekek kölcsönös összeegyeztetésére kell törekedni, minden olyan megoldás azonban,

amely egy érdekképviselőbe erőlteti a munkaadót és a munkavállalót, azzal a hamis frázissal, hogy ha majd együtt ülnek a zöld asztalnál, akkor egymás meggyőzésével békésen elsimíthatják az érdekellentéteket, mesterkéltnél és céltalanul. Ezt meg lehet oldani a munkaadók és a munkavállalók által kiküldött külön delegációk összeülése útján. Egy függő viszonyban levő embert hiába ültetünk össze munkaadójával, az ott megfelelően nem állhat ki kari érdekei mellett.

Itt tehát követnünk kell Rubinek éles megkülönböztetését, amiből kitetszik, hogy mindkét kamara más-más feladata következtében nem szükséges a gazdatisztek a mezőgazdasági kamarából azért kizárni, mivel semmi akadály sincs annak, hogy ha a kamara igénybe óhajtja venni szakmunkásságukat, akkor helyet biztosítson részükre szervezetében. A mezőgazdasági kamarában a diplomás gazdák és gazdatisztek, mint a szaktudás zászlóvivői, a termelés legfontosabb tényezői, irányítói, helyet foglalhatnak, de ami testületbeli érdekvédelmüket illeti, erre már külön szervezet illetékes.

Akik kimaradnak.

Nem elégítheti ki az agrárintelligenciát a mezőgazdasági kamarai megoldás azért sem, mert a külön kúriába csupán a gazdatisztek sorolja bele a törvény, már pedig az önálló kamaráért küzdők sem az 1934-ben készített törvénytervezetükben, sem később nem kimondottan „gazdatiszti” kamarára gondoltak. Így a mezőgazdasági kamarából kimaradnak az agrárintelligenciának már felsorolt összes többi értékes tagozatai. Az okleveles kertészek, a tanárok, a szakértők stb.

Az önálló kamara mintájául a mérnöki kamarai törvény szolgál s amiképen a mérnöki kamara magába tömöríti a mérnöki diploma alapján a magán- és közalkalmazásban levő mérnököket, valamint az önálló mérnöki tevékenységet űzőket, amiképen ebben a kamarában benne vannak az államépítészeti hivatal mérnökei csak úgy, mint a magánalkalmazásban levő vegyész-mérnökök — mivel, hogy mindannyian mérnökök — azonképen óhajtja a mezőgazdasági szakemberek érdekképviselője egyesíteni az okleveles gazdákat, legyenek azok gazdatisztek avagy szakoktatók, jégkárbecslők stb.

Példa nélküli megoldás.

Sem hazánkban, sem Európa egyetlen országában sincs egy intellektuális társadalmi rétegnek az érdekképviselése olyképpen megoldva, hogy az egy általános keretbe illesztessék. Európának valamennyi államában a diplomás gazdák, gazdasztek az állam által támogatott és elismert erőteljes, önálló szervezettel rendelkeznek. *Mezőgazdasági kamara van más országban is, az azonban ismeretlen elintézési mód, hogy az agrárintelligencia avagy a gazdasztek, mint egy szakosztály avagy kúria volnának bent valamely érdekképviselőben.* Ehelyett Ausztriában a „Gesamtverband der Land und Forstwirtschaftlichen Angestellten Österreichs“, Németországban a Reichsbund Deutscher Diplomlandwirte“, Olaszországban a „Syndicat National des Techniciens Agronomes“ nevű igen erőteljes szervezetek látják el a mezőgazdasági szakemberek érdekvédelmét.

Ha célravezető volna egy, a diplomája alapján tömörülni óhajtó társadalmi réteget, általános jellegű érdekképviselőbe besorozni, akkor felesleges lett volna a mérnöki kamara életrehívása is, mivel azon a jogcímen, hogy a mérnökök nagyrészt kereskedelmi és iparvállalatok szolgálatában állanak, kézenfekvő lett volna érdekképviselőtüket egy, a Kereskedelmi és Iparkamarában nyújtandó szakosztály útján megoldani.

Hiányzik az alapfeltétel.

A mezőgazdasági kamarai törvényrevízió csak kúriát és esetleg szakosztályt nyújt a gazdaszteknek tagság nélkül. Ez a megoldás érdekképviselő szempontjából egy intellektuális társadalmi rétegre nézve komoly értéket nem jelenthet. Lényegbevágó különbség van ugyanis bizonyos szellemi foglalkozást űzők *egyéni* és bizonyos termelési ág *egyetemese* érdekképviselője között. Az utóbbinál az egyén elhomályosul, magán a termelési ágon, mint ilyenén van a hangsúly, nem az egyénnel kell foglalkozni, hanem az illető termelési ág érdekeit képviselni, védeni, azt fejleszteni. Viszont az előbbinél maga az egyén lép előtérbe, miért is nélkülözhetetlen kritériuma: az *egyénenkénti tagság*. A kamarának éppen az egyik fő rendel-

tetése, hogy az illető foglalkozást senki más ne űzhesse, csak az, aki kamarai tag. A mezőgazdasági vagy a kereskedelmi és iparkamarának ilyen céljai nincsenek. Mivel tehát itt egyé-
 nekkel kell foglalkozni, kötelező tagság nélkül megoldhatatlan-
 nak látszik az érdekvédelmi munka ellátása. Elképzelhetetlen
 a fegyelmi jog gyakorlása, a szerződések betartásának ellen-
 őrzése, törzskönyv felfektése stb., — ha egyszer az érdekelték
 nem tagok. Ugyanígy elképzelhetetlen az ügyvédi, közjegyzői,
 mérnöki vagy orvosi kamara is, kötelező tagság nélkül. Már
 pedig az agrárintelligencia érdekvédelmének törvényes meg-
 oldása hasonló a felsoroltakhoz.

Erőltetett választási mód.

Hogy mennyire erőszakolt megoldásról van szó, azt
 mutatja a gazdatiszteknek a kamarai szervezetbe való választási módja is. A kamarának ugyanis egész más a szerkezete
 és így kiküszöbölhetetlen akadályokba ütközik annak a választási
 módnak a bevezetése, amelyet a kis-, közép- és nagybir-
 tokosoknál alkalmaznak. A mezőgazdasági kamarában a tagok
 a mezőgazdasági bizottságokon át jutnak. A kamarai tagság
 alapja a községi mezőgazdasági bizottság. Aki oda nem kerül
 be, az tovább nem mehet. A kamarai intézmény felépítése
 alulról-fölfelé történik, több szerven keresztül. A gazdatisztek-
 kel ezt nem lehet megcsinálni. Hiszen sok olyan község van,
 ahol nincs is gazdatiszt. Sőt olyan járás is, ahol a járási mező-
 gazdasági bizottsági tagokat nem lehetne megnyugtatólag
 összeválogatni. Ezt a módot tehát el is kellett ejteni. Jelenleg
 az a furcsa helyzet állt elő, hogy a gazdatisztek kétféle mi-
 nőségben szerepelnek a mezőgazdasági kamarai intézményben.
 A mezőgazdasági bizottságokban nem ugranak ki, mint külön
 kúria, hanem abban a csoportban maradnak, amelyben alkal-
 mazó földbirtokosaik. A kamarába viszont közvetlenül választatnak meg.
 Amíg tehát egy kispazda, vagy egy nagybirtokos
 a községi-, járási- és vármegyei mezőgazdasági bizottságon ke-
 resztül juthat csak be a kamarába, addig a gazdatiszteknek
 mind három közbeeső állomás kiesik, ők egyenesen a kerü-
 leti kamarába választatnak. Viszont ez a tény, hogy itt egy
 más választási módhoz kellett folyamodni, ellenkezik a kama-
 rai intézmény szellemével, annak egész felépítésével.

Különös megokolás.

Érdekes a mezőgazdasági kamarai törvényrevíziónak a gazdatisztekre vonatkozó indokolását is boncolás alá venni. Az indokolás első mondata mindjárt ellentmondást rejt magában. Azt mondja ugyanis, hogy a kamarai intézmény keretében kívánja a törvény megoldani a gazdatisztek „hivatásbeli” törvényes érdekképviselését, de a mondat másik felében ezt azzal indokolja meg, „mert ezen értékes gazdasági tényezők intézményes bevonásának a hiánya határozott vesztesége volt eddig a mezőgazdasági érdekképviselési szervezetnek”. Eszerint tehát nem a gazdatisztek érdekében történt ez a megoldás, mert ha így volna, akkor azzal kellett volna megokolni, hogy a gazdatiszteknek eddig nem volt törvényes érdekképviselési szervük. Ezzel szemben azt a különös magyarázatot kapjuk, hogy távollétük eddig: „vesztesége” volt a kamarai intézménynek. Eszerint nem a gazdatiszteknek volt szükségük a mezőgazdasági kamarára, hanem a kamarának volt szüksége a gazdatisztekre. Ez rendben is volna, ha nem beszélne a törvény „hivatásbeli” érdekképviseléről.

Azt mondja továbbá az indokolás, hogy a javaslat „egyik fő célja” a gazdatisztek bevonása. Némelyek szerint tulajdonképpen ezért történt az egész kamarai törvényrevízió. Annyi bizonyos, hogy a gazdatiszti kar nem szorgalmazta az utóbbi időben az érdekképviselési kérdés megoldását s mivel azt látta, hogy az önálló kamara megvalósítása egy klikk magatartásának következtében nehézségekbe ütközik, várakozási álláspontra helyezkedve mindent elkövetett szabad társuláson alapuló érdekképviselése megerősítésére. A gazdatisztek álláspontja az volt, ha önálló kamara nem lehet, akkor más formában ne gondoskodjanak érdekképviselésük törvényes ellátásáról.

A földművelésügyi minisztériumnak a mezőgazdasági kamarai törvényrevízióról első ízben kiadott „szigorúan bizalmas” körlevele szintén megerősíti azt a vélelmet, hogy a gazdatisztek besorozása elsősorban a kamarák érdekében történt. Azt mondja ugyanis a körlevél: „A gazdatiszteknek ily módon való részvétele nagy előnyére szolgálna a mezőgazdasági kamaráknak is.” És, hogy a minisztérium is tisztában van azzal,

miszerint ez az erőltetett elintézés nem oldja meg a kívánt célt, azt bizonyítja a bizalmas irat következő megállapítása: „A gazdatiszteknek a mezőgazdasági érdekképviseleti szervezetbe való bekapcsolása és külön szakosztály létesítése *legáltalbb is részben pótolná* a külön gazdatiszti kamarát.“

A kamarai törvényrevízió káros hatása.

A kamarai törvényrevízió tehát a gazdatisztek érdekvédelmét nem oldja meg. Sőt, ez a megoldás káros hatásokban fog érvényesülni.

1. Eddig a gazdatisztek érdekvédelme a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületében volt ellátva. Az Egyesület szívs munkával megteremtette a gazdatisztek egységét, magába olvasztotta a többi hasonló célu egyesületeket, amelyek felhívására feloszlottak. A kamarai megoldás most megbontja ezt az egységet.

2. Szétforgácsolja az erőket, mivel tessék-lássék módon esetleg a kamarában is folyik valami érdekvédelmi munka, tehát két helyen végzik ugyanazt.

3. Idők folyamán megtörténhetik, hogy két pártra szakad a gazdatiszti kar, mesterségesen megszervezett választásokkal nem a gazdatisztek igazi képviselőit választják be a kamarába, és két egymással vetélkedő párt lesz az egyesületben és a kamarában. Abból pedig, ha a gazdatisztek tábora így megoszlik és két egymással szembenálló pártra szakad, nagy veszély származik.

4. Meggyengíti a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületét anélkül, hogy annak munkásságát pótolni tudná.

Mit várhatunk ?

Mit várhatunk a mezőgazdasági kamarákkal kapcsolatos megoldástól ? Milyen kilátásaink lehetnek, amikor maga az Országos Mezőgazdasági Kamara utolsó vészkiáltásában kifejti, hogy „nem alkalmas“ a kívánt feladatra. A törvény szerint a gazdatiszti szakosztályokban folya le az érdekvédelmi munka. Szakosztályt azonban nem kötelesek a gazdatisztek alakí-

tani. Megtörténhetik tehát, hogy a törvényadta eme jogokkal nem is élnek. Tegyük fel azonban, hogy megalakítják a szakosztályokat. Mit fog az a szakosztály csinálni? A multból már tudjuk. Szakosztályok ugyanis eddig is voltak és vannak. Az Alsódunántúli-, a Duna—Tisza- és a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamaráknak voltak és vannak ma is gazdatiszti szakosztályai, működésük azonban részvétlenségbe fulladt. Éppen ezért helyezkedtek dr. Ormándy János és Kiss Elemér kamarai igazgatók arra az álláspontra, hogy a gazdatiszti szakosztály erőszakolása helyett inkább elősegítik a Felsődunántúli, — illetve Alsódunántúli Gazdatiszti Kör működését, amelyek kitűnően be is töltik hivatásukat. Az a tény, hogy a szakosztályokban határozatokat hozhatnak, még semmit sem jelent. A munka nem határozatok hozatalából áll. Ilyen szakosztályok eredménnyel foglalkozhatnak, mondjuk valamely gazdatiszti törvény előkészítésével, nem lesznek azonban mindig törvény-előkészítések. *A hétköznapi munkához nem szakosztályok, hanem tisztviselők kellene.* Nem valószínű, sőt egészen bizonyos, hogy a kerületi mezőgazdasági kamarák nem fognak külön tisztviselőt a gazdatiszti ügyek ellátására tartani. Ez a decentralizáció egyébként felesleges is. A decentralizációt megfelelően szolgálhatnák a gazdatiszti körök különösen akkor, ha anyagi támogatásban részesülnének. Mérnöki kamara is csak országos van.

A gazdatisztek a kamarához nem is fognak fordulni ügyes-bajos dolgaikban. Hiszen nem is tagjai. A kamara közvetlen érintkezésben csak azokkal a gazdatisztekkel lesz, akiket kamarai tagul beválasztanak. Mit nyújt a mezőgazdasági kamara a gazdatiszteknek? Az a 25—35 gazdatiszt, aki tagja a kerületi mezőgazdasági kamarának, megkapja majd a „Kamarai Értesítő“-t. Az a 20 gazdatiszt, aki tagja lesz az Országos Mezőgazdasági Kamarának, kézhez kapja az Országos Kamara hivatalos közlönyét, a „Kamarai Közlöny“-t. Mit kap azonban a többi ötezer gazdatiszt? Hogyan kapcsolódik bele a kamara munkásságába? És hogyan értesül arról? A mezőgazdasági kamara csak a tagjaival foglalkozik. Már pedig egy egyéni érdekképviselőnél elvárják az egyénekenkénti foglalkozást. A mezőgazdasági kamarától ezt nem kívánhatja senki sem. A kamara munkássága ilyenénképen légüres térben fog mozogni.

Nehéz helyzetben lesz az a tisztviselő is, aki az Országos Mezőgazdasági Kamarában a gazdatiszti ügyekkel foglalkozik. „Két úrnak nem lehet szolgálni“. Hogyan dolgozza ki a szakosztály eselleges olyan irányú határozatait, amelyeket a kamara nem tesz magáévá? A tisztviselő a kamara igazgatójának utasítására dolgozik, ami viszont nem biztos, hogy találkozik a szakosztály akaratával.

Kérdéses az is, vajjon az Országos Mezőgazdasági Kamarába olyan tagok választatnak-e be, akiket a kerületi kamarába bejutott gazdatisztek arra alkalmasnak tartanak. Mivel ugyanis a kerületi kamarákból nem a gazdatiszti kúria, hanem az összesség választja a tagokat az Országos Mezőgazdasági Kamarába, ki van téve a gazdatiszti kar annak, hogy éppen az érdekvédelem szempontjából legalkalmasabb férfiak maradnak ki az Országos Mezőgazdasági Kamarából. Mindegyik kerületi mezőgazdasági kamara 4 gazdatisztet küld az Országos Mezőgazdasági Kamarába. Hiába jelöli azonban a gazdatisztek egyetlen kúriája 4 exponensét, ha a többi hat kúria helyeslésével az nem találkozik, akkor azokat leszavazza.

A kamarai illeték kérdése.

Érdekes, hogy az a törvénytervezet, amelyet a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének megküldött véleményezés végett a földművelésügyi minisztérium, a gazdatisztek által fizetendő kamarai illetékről nem gondoskodott. Az első nyers, bizalmas tervezetben ugyan volt erről szó, az igazságügyminisztérium azonban törölte azzal, hogy alkalmazottaktól nem szabad anyagi hozzájárulást kívánni. Nem fizetnek ugyanis kamarai illetéket a mezőgazdasági munkások sem. Végül azonban gróf Teleki Mihály országgyűlési képviselő indítványára a törvényjavaslat részletes tárgyalása alkalmával beiktatták a gazdatisztek kamarai illetékét, még pedig kereseti adójuk $2\frac{1}{2}$ —3 százalékát. Illetőleg, ugyanannyi százalékot, mint amennyit a birtokosok fizetnek. A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete a kamarai illeték kérdésében passzívise viselkedett. Sem nem kérte, sem nem ellenezte azt, az összeg csekély volta miatt. Ha az illeték kulcsa magas lett volna, akkor az Egyesület tiltakozott volna ellene. Mivel azonban a számítások szerint sok

gazdatiszt semmit, egy tekintélyes rész (segédtiszték) egész évre cca 80 fillért, intézők 2—3 pengőt, főtisztek 7—8 pengőt fognak fizetni, nyitott kérdésnek hagyta ezt az Egyesület. Hozzájárulását viszont ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a gazdatiszték által fizetendő kamarai illeték az Országos Mezőgazdasági Kamarának adassék át egy erős központi szerv fenntartása érdekében. A törvény azonban erről nem gondoskodott. Mivel pedig az egész országra szólóan mindössze 5—6 ezer pengőre van kalkulálva a gazdatiszti illeték, ha ez szétaprózódik az öt kerületi kamara között, abból érdemleges munkát kifejteni igazán nem lehet.

Az önálló kamarával szemben felhozott ellenvetések.

Az önálló kamara ellen alapos érveket felhozni vajmi nehéz. Az ellenvetések főképen a gazdatiszték önálló kamarába sorozása ellen szólnak s bár a mezőgazdasági szakemberek kamarájára ezek teljességgel nem vonatkoztathatók, mégis szükségesnek tartjuk, hogy azokkal foglalkozzunk, mivel kétségtelen, hogy a tervezett kamara gyökét a gazdatiszték alkotják. De foglalkoznunk kell ezekkel az ellenvetésekkel azért is, hogy bebizonyítsuk, miszerint még a csupán csak gazdatisztekéből létesítendő önálló kamara sem támadható meg alapos okokkal. A felhozott érvek ugyancsak könnyűszerrel megcáfoltak, mert tévesek, erőltetettek és komolytalanok.

Kevés szám?

Egyik ilyen mondvacsinált ellenvetés az a megállapítás, amelyet több ízben a képviselőházban hangoztattak, hogy t. i. a gazdatiszték *kevés száma* miatt nem hívható életre önálló kamara. Ezzel a téves megállapítással könnyen végezhetünk. A mérnöki kamarának 4278, az orvosi kamarának 10.600, az ügyvédi kamarának 6589, a közjegyzői kamarának 187 tagja van. Ezzel szemben, ha csak gazdatiszti kamaráról volna szó, annak a taglétszáma is kerek számban 5000-et tenne ki. Látható tehát, hogy nincsen a számokban olyan nagy eltolódás, amely a kamarai gondolat kivégzésére szolgáltatna okot.

Anyagi megterhelés?

Egy másik ellenvetés az, hogy elbírhatatlan *megterhelést* jelentene a kamara fenntartása a gazdatisztekre nézve. Hogy ez a megállapítás mennyire légből kapott, azt élénken bizonyítja a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének költségvetése. Ez a szabadársuláson alapuló egyesület ma cca 25 ezer pengős költségvetéssel dolgozik. Amennyiben tehát a felállítandó kamara csak ugyanazzal a csekély kamarai illetékekkel számolna, mint amely az egyesület tagdíja, akkor is 50 ezer pengős költségvetést állíthatna be, mivel dupla taglétszámra számíthatna. Nem kétséges azonban, hogy a gazdatisztek szívesen hoznának nagyobb áldozatot kamarájuk fenntartására, mint amennyi a csekély egyesületi tagdíj.

A gazdatiszt: „alkalmazott“.

A legfőbb ellenvetés az szokott lenni, hogy a gazdatisztek nem „szabad“ pályán működnek, hanem *alkalmazottak* és alkalmazotti kamara nem létezik. Ha végig futunk a jelenleg fennálló intellektuális érdekképviseleteken, akkor könnyen bebizonyíthatjuk, hogy ez az érv sem helytálló.

A kamarába sorozottak közül a legszabadabb pályát az ügyvédek látszanak betölteni. Ha azonban mélyebb bepillantást vetünk az ügyvédi pályára, akkor nem hallgathatjuk el, hogy az ügyvédek jórésze is szerepel alkalmazottként, mint bankok, részvénytársaságok ügyésze, uradalmak jogtanácsosa, vállalatok vezetője, stb.

Szabad pályának számított régebben az orvosi pálya is. Ma már azonban a helyzet alaposan megváltozott. Alig van orvos, aki csak a privát praxisából él. Legnagyobb hányaduk, mint klinikai, kórházi, szanatóriumi, iskola, vasút, uradalmi, főképen pedig, mint OTI, MABI és OTBA, valamint járási orvos — mind alkalmazott.

A mérnököknek szintén legnagyobb része alkalmazásban van. A gépészmérnökök: gépgyárak, hajógyárak, vasút és vilamos társaságok, községek, városi elektromos üzemek, stb. alkalmazottai. A vegyészmérnökök: iparvállalatok, vegyi, növényvédelmi, műtrágya- és cukorgyárak, laboratóriumok, malmok alkalmazottai. Az építészmérnökök: az állami építészeti hivatalok, privát építővállalatok, stb. tisztviselői.

Mindezt számszerűleg bizonyítja a Mérnöki Kamara kimutatása a mérnökök foglalkozás szerinti megoszlásáról.

Eszerint :

közalkalmazott mérnökök száma	4982
magánalkalmazott mérnökök száma	<u>3106</u>
összes alkalmazott mérnökök száma	8088

Ezzel szemben :

szabadfoglalkozást űző magánmérnökök száma 1558

Mivel a Mérnöki Kamara taglétszáma: 4278, ebből legfeljebb 1558 szabadfoglalkozást űző mérnök és 2720 alkalmazott mérnök.

Az épen most készülő mérnök kamarai törvényrevízió imperative előírja a kötelező mérnöki kamarai tagságot az állami mérnökökre is, amely így nyilvánvalóan áttöri azt az elvet, hogy alkalmazottaknak nem lehet kamarájuk. A legdöntőbb érv azonban az erdőtiszteknek a mérnöki kamarába való besorozása, mivel, hogy az erdőtisztek ugyanolyan szolgálati viszonyban levő alkalmazottak, mint a gazdatisztek. Mivel a gazdatiszti nyugdíjbiztosítással kapcsolatban az a megállapítás tétetett, hogy jogilag az erdőtiszt is „gazdatiszt”, eszerint most az erdőtiszteknek is a mezőgazdasági kamarai kuriában volna helyük, ami valószínű visszatetszést keltene körükben, mivel ők, mint mérnökök, diplomájuk alapján, a mérnöki kamarában foglalnak helyet. Kiténik ebből a viszonylatból is, mennyire ellenkezik az érdekképviseleti szervezkedés jellegével a külön kamara megtagadása a gazdatisztek részére.

Bornemisza Géza kereskedelmi és iparügyi miniszter, valamint dr. Darányi Kálmán miniszterelnök is kijelentették, hogy rövidesen törvényjavaslatot terjesztenek a képviselőház elé a *magánalkalmazotti kamaráról*. Ez a bejelentés véglegesen lezárja a vitát a felől, hogy alkalmazottak kamarát nem kívánhatnak.

A félremagyarázott „fegyelmelés”.

Felületes érv gyanánt fel szokták hozni azt is, hogy az önálló gazdatiszti kamara kisajátítaná magának a *fegyelmelés* jogát, sőt felebbezhetetlen fórumként lépne fel a földbirtokosokkal szemben is. Bár ez a törvénytervezetből egyáltalán ki nem

olvasható, mivel a közvéleménybe sikerült beledobni e rosszindulatú beállítást, ezt is kénytelenek vagyunk tárgyalni. Az önálló kamara a földbirtokosok fegyelmi jogait egyáltalában nem kívánja érinteni. Az 1900:XXVII. t.-c. 16. §-a, valamint egyéb rendelkezései továbbra is érvényben maradnak. Az önálló kamara éppen ellenkezőleg a földbirtokosoknak csak könnyebbséget akar szerezni azáltal, hogy tagjai felett fegyelmi jogot gyakorolva, az oda nem való elemektől megtisztítja a gazdatiszti kart.

Az „egység“ megbontása ?

Hangzatos vád a kamara ellen az is, hogy általa megbontódnék a gazdatársadalom *egysége*. Ha feltennénk, hogy van ilyen egység, akkor sem volna az önálló kamara annak megbontója, mivel az olyan természetű érdekképviselő, amely ezzel az ódiummal nem illelhető. Sajnos, azonban egységes gazdátársadalomról hazánkban nem beszélhetünk. Sem a mezőgazdasági kamarák, sem az OMGE nem mondhatják el magukról, hogy a gazdátársadalom egységességének kifejezői. A mezőgazdasági kamarák talán papíron igen, a valóságban azonban nem. Nagybirtokos osztályunk nem tekinti érdekképviselőnek. A mezőgazdasági munkásság érdekvédelme általa szintén nem megoldott. Az OMGE-től viszont távol állanak a kisbirtokosok. Sőt még a nagybirtokos és bérlő osztály sem tartja elégségesnek csupán az OMGE érdekvédelmét, amit mutat az a tény, hogy életrehívta a „HASZONBÉRBEADÓ FÖLDTULAJDONOSOK ORSZÁGOS EGYESÜLET“-ét és a „MAGYAR FÖLDBÉRLŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉ“-t. Vannak gazdátársadalmi szervek, mint a szőlősgazdák egyesülete, a szesztermelők szövetsége, amelyek szinte állandóan kemény harcot vívnak egymás ellen. Ha tehát a különböző speciális gazdátársadalmi szervekről, mint a Faluszövetség, a cukorrépa-termelők, a dohánytermelők, a méhészek, a baromfitenyésztők, a szarvasmarhatenyésztők, a hússertésenyésztők stb. egyesüleseiről nem is beszélünk, láthatjuk, hogy távol állunk az egységtől s naív kifogás az agrárintelligencia önálló kamaráját annak megbontásával vádolni.

Azzal, hogy a pár tucatot kitevő gazdatársadalmi szervek sora még egyelőre szaporodik, nem verődik ék a gazdatársadalomba. És különben is szerénytelen kívánság volna ép az agrárintelligencia tagjait, akik tudásuk, munkájuk alapján akarnak egy táborba tömörülni, elütni ettől, amikor még azok sem képesek egyetlen szervezet szárnyai alatt megférni, akik valamennyien termelők és az ingatlan vagyon alapján tagjai a gazdatársadalomnak.

A kamara céljai.

A mezőgazdasági szakemberek érdekképviseléről szerkesztett törvénytervezet 2. §-ának sorrendje szerint vázoljuk nagy vonásokban a kamara működtetésének főbb céljait.

1. Mint minden érdekképviselőnek, a kamara egyik legfőbb célja ama *törvények és rendeletek végrehajtásának és betartásának ellenőrzése*, amelyek a mezőgazdasági szakembereket, különösen a gazdatiszteket érintik. Jelesen az 1900: XXVII. t.-c. nek, illetve a valószínűleg közeljövőben napvilágot látó új jogviszonyszabályozásnak, a nyugdíjbiztosítást kötelezővé tevő 1936: XXXVI. t.-c.-nek, azután a hitbizományi, telepítési, öntözési, különböző szakoktatási, falufejlesztési, és közgazgatási törvényeknek és rendeleteknek, a Nemzeti Önállósítási Alap kezelésének, a gazdatanácsadást, mezőgazdaság-fejlesztést szolgáló törvényeknek és rendeleteknek végrehajtási ellenőrzése. Az agrárpolitika fejlődése számos olyan törvényalkotásra vezet, melyeknek betartása csak úgy remélhető, ha azt a tervezett érdekképviselő ellenőrzi.

Hogy a kamara ilyirányú tevékenysége mily nagy fontossággal bír, azt láthatjuk a jelenleg érvényben levő 1900: XXVII. t.-c. hiányos végrehajtásából. Sem a címkérdésre, sem az okleveles gazdatiszteknek a kötöttforgalmú birtokokon való kötelező alkalmazására vonatkozó törvényszakaszok nincsenek végrehajtva és az ellene vétők megtorlása is elmarad.

Az eljövendő jogviszony szabályozásról szóló törvény is írott malaszt marad csupán, ha az önálló kamara életre nem lesz híva. Az új törvény a maival szemben ki fog bővülni, sok rendezetlen kérdést megold, minek folytán az ellenőrzési

felület is megnagyobbodik. Rendezést nyer a szabadság, a fizetés stb. kérdése, a gazdatisztség képesítéshez kötése, amely mind szigorú ellenőrzést kíván, mert hiszen minden törvénysok bibúvóra ad alkalmat. A kamara feladata annak megállapítása, hogyan válik be a gyakorlatban a törvény. Ehhez képest módosításokat, rendeleti úton eszközölt póttintézkedéseket kell indítványoznia. A kamara ezirányú működése épp úgy szolgálja a gyakorlati gazdatisztek érdekeit, mint az oklevelesekét.

A gazdatiszti nyugdíjtörvény végrehajtásának ellenőrzése hasonlóképpen fontos feladatot ró a kamarára. Különösen azért, mert a nyugdíjbiztosítás nem önálló formában nyert megoldást. Így figyelemmel kell kísérnie az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézet működését, a tőke gyümölcsöztetését és hovafor-dítását, a nyugdíjbiztosítások megtörténtét, különösképpen ügyelve arra, hogy a nem okleveles gazdatisztek, kertészek, erdészek meg ne rövidüljenek nem gazdatisztté nyilvánításuk folytán. A kamara feladata lesz a rászorulóknak részére segélyek méltányos elbírálás kieszközlése.

A hitbizományi törvény végrehajtásánál különösen a gazdatisztek nyugdíjügyének megfelelő elintézése képezheti figyelem tárgyát.

A telepítési törvénnyel kapcsolatban bőséges módja nyílik a kamarának diplomás földbirtokos tagjai érdekvédelmének el-látására. Szakszerűen gazdálkodók telepítés alól való mentesí-tése, igazságtalan földkihasítások elleni vétők stb. De hasznos munkát végezhet a kamara gazdatiszt tagjai közvetlen érdeké-ben is, középbirtokok létesítésének szorgalmazása, a középfokú és alsófokú szakképzettséggel rendelkezők előnyben részesítése tekintetében.

Az öntözési törvénnyel kapcsolatban az öntözött gazda-ságok szakszerű kezelésének biztosítására nézve tehet majd a kamara hasznos javaslatokat.

2. A kamara hivatása ama *munkakörök nyilvántartása*, amelyek a felsőbbfokú mezőgazdasági szaktudást megkövetelik és annak ellenőrzése is, hogy eme munkakörökben kizárólag a kamara tagjai nyerjenek alkalmazást. A törvénytervezet 3. §-a sorolja fel azokat az intézményeket, amelyeknél meg kell kívánni a diplomás gazdák alkalmazását. Rengeteg visszasság

kiküszöbölését eredményezi a kamara ilyirányú működése, amire nézve elég utalnunk a székesfőváros gazdasági üzemekre, a szövetkezetekre, a malomellenőrökre, a biztosítási ágazatokra, ahol a felsőfokú mezőgazdasági végzettséggel nem rendelkező egyének tömege található.

3. A kamara rendeltetése, hogy a mezőgazdasági szakemberek *erkölcsi tekintélye és hazafisága* felett őrködjék. A magyar föld szellemi munkásainak a legmagasabb erkölcsi szintet kell képviselni, mivel a földbirtokosok és a gazdatisztek a néppel állandó érintkezésben állanak, sőt annak vezetői, tehát egyetemes nemzeti érdek, hogy az agrárintelligencia magas erkölcsi színvonalon álljon. Aki hazafiúi vagy erkölcsi szempontból kifogás alá esik, azt a kamara tagjai sorából **kizárja**.

4. Általános érdekképviselési feladat a *tagok jogainak és érdekeinek védelme*. Díjmentes jogi tanácsadás, útbaigazítás, eljárás ügyekben.

5. A kamarának kell a gazdatisztek működésének *jogszerűségét* ellenőrizni. A jövőben gazdatiszt csak az lehet, aki kamarai tag, amiképen ügyvédi gyakorlatot is csak az folytathat, aki tagja a kamarának.

6. Egyik legfontosabb rendeltetése a kamarának, hogy a gazdatisztek *fegyelmi* hatósága legyen. A törvénytervezet erre nézve nem tartalmaz részletes intézkedéseket, hanem annak megalkotását fenntartja a kamara közgyűlése részére. Eredetileg *Fabricius Endre* tervezetében a fegyelmi joggyakorlás is részletesen ki lett dolgozva, amelyet a továbbiak folyamán közlünk. Mivel azonban ez rendkívül kényes kérdés, meg kell adni a jogot a gazdatiszteknek, hogy maguk is beleszólhassanak annak szabályozásába. A mérnöki, orvosi és ügyvédi kamarai rendtartásoknak is egyik legfőbb célját ez képezi, mivel azonban a gazdatisztek helyzete a függőség és a szolgálati viszony folytán egészen más és a földbirtokos maga is gyakorol fegyelmi jogot, ezt a kérdést nagy körültekintéssel kell megoldani.

7. A kamara célkitűzései közé tartozik a mezőgazdasági szakemberek erkölcsi színvonalának emelését és érdekeinek fejlesztését *véleményadás és javaslattétel* útján előmozdítani. Ide tartozó kérdések: a Collégium Hungaricumok megnyitása a mezőgazdasági szakemberek előtt, excurziók, külföldi tanul-

mányutak rendezése, a mezőgazdasági kísérletügyi státus rendezése, a gazdasági akadémiák teljes főiskolai kiépítése és négy évfolyamra való felemelése, a kertészeti tanintézet főiskolává való fejlesztése stb.

8. A kamarának összes tagjairól pontosan megszerkesztett *törzskönyvet* kell felfektetnie. Különösképpen fontos ez a szolgálati viszonyban levő gazdatiszteknel, erdőtiszteknel, kertészeknel. Ebbe a kataszterbe minden személyi adatot és időközben beálló mindennemű változást be kell vezetni. Ma még ilyen kataszter nincs és amíg kamara nem lesz, addig nincs is meg a lehetőség ilyirányú adatgyűjtésre.

9. A gazdatiszti kataszter alapján közmegelegedésre intézhetné a kamara tagjai *állásközvetítését*, amely ma szintén megoldatlan probléma. A kamarának e tekintetben kizárólagosságot kellene biztosítani. A földbirtokosokat sok csalódástól óvna meg az állásközvetítés ilyenét megoldása, módjukban volna az ajánlott gazdatiszt mindennemű személyi tulajdonságáról, képességéről hiteles bejegyzések alapján meggyőződniek. A gazdatisztek pedig nem kényszerülnének végső elkeseredettségükben zúgközvetítőket felkeresni és azokat gazdagítani.

10. Hasznos szolgálatot tehetne a kamara a munkaadó földbirtokosoknak és a gazdatiszteknek egyaránt *választott bíróság* szervezésével. Természetesen a földbirtokosra nézve a választott bíróság igénybevétele nem volna kötelező. Tetszésére, szabad akaratára volna bízva. A választott bíróság intézménye főképpen a földbirtokosok érdekeit szolgálná, megadva a lehetőségét annak, hogy a drága és sokáig tartó munkapereket elkerüljék, a magánjog körébe eső ügyeket békésen, olcsón, egyszerűen elintézzék. Hogy ezzel a kamara milyen hiányt pótolna, azt mutatja az a körülmény, hogy eddig is több olyan eset előfordult már, amikor bíróság helyett választott bírósági eljárásban állapodtak meg a felek, sőt szolgálati szerződések is vannak, amelyek annak illetékességét kikötik. A választott bíróságot illetően részletesen a végrehajtási utasítás intézkednék.

Törvénytervezet

a mezőgazdasági szakemberek

érdekképviseléséről.

1. §.

A mezőgazdasági szakemberek (okl. mezőgazdák, okl. gazdák, okl. kertészek, gazdatisztek, erdőtisztek) erkölcsi és anyagi érdekeinek a közérdekkel összhangzásban való oltalma és előmozdítása céljából Budapesten, Mezőgazdasági Szakemberek Kamarája szerveztetik, melynek hatásköre a magyar állam egész területére kiterjed.

A Kamara rendeltetése.

2. §.

A Kamara rendeltetése, hogy :

a) a mezőgazdasági szakembereket érintő, különösen a gazdatiszti törvények végrehajtása és betartása felett őrködjék, ide vonatkozólag a törvény végrehajtásával és ellenőrzésével megbízott bármely közhatóságot megkeressen, azoknak indítványokat tegyen, illetve azokhoz előterjesztéssel éljen.

b) Megállapítsa és mindenkor nyilvántartsa mindazon munkaköröket, amelyek a felsőbb mezőgazdasági szaktudást megkövetelik és ellenőrizze, hogy ezen munkakörökben kizárólag a Kamara tagjai alkalmaztassanak.

c) A mezőgazdasági szakemberek erkölcsi tekintélye és hazafiassága felett őrködjék.

d) A Kamara tagjainak jogait és érdekeit védje.

e) A gazdatisztek működésének jogszerűségét ellenőrizze.

f) A gazdatisztek felett, a törvény korlátai közt, a fegyelmi hatóságot gyakorolja.

g) A mezőgazdasági szakemberek erkölcsi színvonalának emelését és érdekeinek fejlesztését véleményadás és javaslat-tétel útján előmozdítsa.

h) A gazdatisztek állás közvetítését kizárólagosan intezze.

A Kamara rendes tagjai.

A) Kötelezően.

3. §.

A kamara rendes tagjai sorába felvételét kérni tartozik az a magyar állampolgár:

a) aki az 1900. évi XXVII. t. c. 1. §-a értelmében gazdasági alkalmazásban áll,

b) aki valamely hazai mezőgazdasági főiskolán (M. kir. József Nádor Műegyetem mezőgazdasági vagy erdészeti szakosztályán, gazdasági akadémián, kertészeti főiskolán) vagy a volt kassai, debreceni, kolozsvári és keszthelyi gazdasági tanintézetben szerzett oklevele, illetőleg végbizonyítványa alapján, vagy külföldön szerzett oklevelének belföldön való honosítása alapján az állami, megyei, járási és községi közigazgatásnál, a pénzügyi igazgatásnál, vagy egyéb közhivataloknál, a mezőgazdasági kamaráknál, gazdasági egyesületeknél, agrárszövetkezeteknél, a mezőgazdasági szakoktatásnál és kísérletügynél, a biztosító társaságoknál, intézeteknél, bankoknál, takarékpénztáraknál, részvénytársaságoknál és egyéb vállalatoknál, az öntözési hivatalnál vagy az ármentesítő és vízszabályozási társulatoknál tisztséget tölt be, illetve a bíróságoknál gazdasági szakértői tiszteletet vállal.

B) Szabad elhatározásból.

4. §.

A kamara rendes tagjai sorába felvehető az a magyar állampolgár, aki valamely hazai mezőgazdasági főiskolán (lásd 3. §. b) nyert oklevelet, tehát a földbirtokosok, földbérlők, állás nélküliek és a 3. §. b) pontban fel nem sorolt foglalkozást űzők is.

Ezen törvény életbelépésétől kezdve Magyarországon gazdasági csak az lehet, aki a Mezőgazdasági Szakemberek Kamarájának tagja,

Kizárási okok.

5. §.

A Kamara rendes tagjai sorába nem lehet felvenni azt, — bár a 3., illetve 4. §. szerint arra jogosult:

a) aki gondnokság alatt áll,

b) aki büntett, vagy vétség miatt vizsgálati fogságban van, vád alá van helyezve, vagy ezzel egyenlő erejű bírói határozat hatálya alatt áll,

c) aki büntett vagy vétség miatt jogerősen kiszabott szabadságvesztésre ítéltetett, addig, amíg büntetésének kiállása után, — ha pedig a büntetés végrehajtása felfüggesztetett, az ítélet jogerőre emelkedésének napja után, — ha kegyelmet kapott, az erre vonatkozó elhatározás keltének napja után, — végül: ha a büntetés végrehajtása elévül, az elévülés időpontjának kiállta után, büntett miatti elítélés esetében 5 év, vétség miatti elítélés esetében 3 év el nem telt,

d) akit jogerős büntetőbírósi ítélettel hivatalvesztésre ítélték, a hivatalvesztés tartama alatt.

A Kamara tagjai sorába felvett egyént az előbbi bekezdés a), c), vagy d) pontjában említett esetben a Kamara tagjai sorából törölni kell.

Tagfelvétel.

6. §.

A Kamara tagjai sorába való felvétel kérdésében a Kamara válaszmánya indokolt határozatot hoz és azt az érdekeltekkel közli. Az elnök titkos szavazást is rendelhet el és a tagok kérelmére azt elrendelni tartozik.

A válaszmány határozatát a Kamara hivatalos lapjában egyszer közölni kell.

EMERGÉ

GAZDACSIZMA

a dolgos gazdaember nélkülözhetetlen lábbelije!

Nem ázik át, tartós, olcsó!

Ezt kérje kereskedőjétől

A választmány határozata ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül a Kamara közgyűléséhez van fellebbezésnek helye.

Ha az 5. §. a), d) pontjában felsorolt kizárások valamelyike oly egyénre áll elő, vagy derül ki, aki a Kamara tagjai sorába már fel van véve, a választmány a Kamara tagjai sorából való törlést, a kizáró okot megállapító hivatalos értesítés alapján a fegyelmi eljárás nélkül rendeli el. A választmánynak a jelen bekezdésben említett határozata ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt fellebbezéssel lehet élni a Kamara közgyűléséhez.

A fellebbezésnek halasztó hatálya van.

Ezekben az esetekben, továbbá az érdekelt egyén saját kérelmének, vagy elhalálozásának esetén kívül azt, aki a Kamara tagjai sorába felvételre, abból csak jogerős fegyelmi határozat alapján lehet törölni.

A választmány azon határozata ellen, amellyel valakit a Kamara tagjai sorába felvett, az erről szóló határozat kifüggesztésétől számított 30 nap alatt a Kamara bármely bejegyzett tagja fellebbezéssel élhet a Kamara közgyűléséhez.

A jogerős felvételt és törlést a Kamara hivatalos lapján kívül az állam hivatalos lapjában is közzé kell tenni.

Kamarai törzskönyv.

7. §.

A kamarai tagokról a Kamara külön törzskönyvet vezet és ebbe a tagokra vonatkozólag bejelentett és hivatalosan tudomására jutott, vagy a fegyelmi úton megállapított változásokat bevezeti.

A kamarai törzskönyvek közhitelűek és nyilvánosak.

8. §.

A kamarai tag köteles lakóhelyének változását a törzskönyvbe való bevezetés végett a Kamarához 15 napon belül bejelenteni.

A bíróságok és a közigazgatási hatóságok kötelesek azokat a jogerős ítéleteket és határozatokat, amelyek a Kamara törzskönyveibe bejegyzett tagra az 5. §-ban említett kizáró okok valamelyikét megállapítják, a Kamarával haladék nélkül közölni.

A haláleseteket felvevő közeget tartozik a kamarai tag elhalálozásáról a Kamarát azonnal értesíteni és ennek megtörténtét a haláleset felvételi íven feljegyezni. A nyilvántartás vezethetése végett szükséges adatszolgáltatás rendjét a földművelésügyi miniszter az érdekelt miniszterekkel együtt, egyetértőleg rendeleti úton szabályozza.

A gazdatiszti gyakorlat folytatásának feltételei.

9. §.

Aki a Kamarának nem tagja, a magyar állam területén gazdatiszti állást be nem tölthet és gazdatiszti gyakorlatot nem folytathat.

A Kamara minden tagja részére fényképes igazolványt ad ki. Ezen igazolvány közokirat. Az esetleg elveszett igazolványokat a Kamara újakkal pótolja és az elveszett okirat megsemmisítése iránti eljárást a tulajdonos költségére az 1911. évi I. t. c. 749—754. §.-aiban szabályozott módon lefolytathatja.

Kamarai igazolvány nélkül, jelen törvény életbelépte után gazdatiszt szolgálatra fel nem vehető.

A gazdatiszt köteles a Kamarától kapott arcképes igazolványt a gazdatiszti gyakorlatának helye szerinti illetékes törvényhatóságnál kihirdetés céljából haladóktalanul bemutatni. A közigazgatási hatóságok a területükön működő kamarai tagok szolgálati viszonyairól hivatalos nyilvántartást vezetnek és a változások kivonatát egyeztetés céljából negyedévenként a Kamarának és a földművelésügyi minisztériumnak megküldeni tartoznak.

Kamarai tagdíj.

10. §.

A Kamara kiadásainak fedezése céljából tagjaira évi tagdíjat róhat ki.

A kamarai tagdíjakat közigazgatási úton, az együttesen kezelt közadók módjára kell behajtani.

Az igazoltan állástalan és vagyontalan, szegénysorsú tagokat a közgyűlés a tagsági díj fizetése alól felmentheti. E felmentés ideje alatt a tag aktív és passzív választójoga szünetel.

A Kamara közgyűlése.

11. §.

A Kamara ügyeit a közgyűlés, a választmány, az elnökség és az elnökség tagjaiból alkotott elnöki tanács a kamarai tagok közreműködésével intézik.

12. §.

A Kamara összességi jogait a Kamara összes tagjaiból álló közgyűlés gyakorolja. A közgyűlés hatáskörébe tartozik:

1. Az elnöknek, alelnököknek, a választmányi tagoknak, a tisztviselőknak (titkárnak, pénztárosnak, ügyésznek) és a számvizsgáló bizottság tagjainak megválasztása,

2. az ügyrend, illetve alapszabály megállapítása,
3. a tagsági díjak kérdésében való határozat.
4. tisztviselők tiszteletdíjának, fizetésének megállapítása,
5. az évi költségvetés jóváhagyása és a fedezetéről való döntés,
6. az évi zárszámadás megvizsgálása és a felmentés megadása,
7. a Kamara évi működéséről szóló jelentés jóváhagyása,
8. a választmánynak, a Kamara ügyeiben hozott határozatai ellen beadott fellebbezések eldöntése,
9. a választmánynak a kamarai tagok kizárása, vagy a Kamara tagjai sorába való felvétel tekintetében hozott határozatai elleni fellebbezés feletti döntés,
10. a választmány által, vagy ennek útján előterjesztett indítványok tárgyalása és azok feletti határozás.

13. §.

A közgyűlések nyilvánosak. A közgyűlést az elnök, vagy annak helyettese hívja egybe, 14 nappal a megtartani szándékolt határidő előtt. A meghívót a Kamara hivatalos lapjában, a „Köztelek“ lapban és legalább 2 napilapban, a tárgysorozat feltüntetésével kell közzé tenni.

A közgyűlésekre a földművelésügyi miniszter mindenkor meghívandó.

A közgyűlés jegyzőkönyvét másolatban a földművelésügyi miniszterhez kell felterjeszteni.

A közgyűlés határozatképességéhez a Kamara tagjai legalább egytizedének jelenléte szükséges, de a Kamara tagjai meghatalmazással is képviseltethetik magukat, amidőn egy kamarai tag nem képviselhet 10 kamarai tagnál többet.

Határozatképtelenség esetén 30 napon belül új közgyűlés tartandó, amely a jelenlevők számára való tekintet nélkül határoz.

Rendes közgyűlés évente egyszer tartandó. Rendkívüli közgyűlést az elnök szükséghez képest hívhat össze és 100 kamarai tag kérésére rendkívüli közgyűlést az elnök összehívni tartozik.

A közgyűlés összehívásának módját és a tárgyalás rendjét egyebekben az ügyrend állapítja meg.

A kamara választmánya.

14. §.

A választmány áll az elnökség és a tisztviselői kar tagjából, továbbá a választmányi tagokból. A Kamara választmányi tagjainak száma az elnökségen és a tisztviselőkön kívül 80,

akik négy évre választatnak és negyedrészüket évente új választás alá esik.

A választmány hatáskörébe tartozik:

1. a közgyűlés határozatainak végrehajtása,
2. a kamarai tagok sorába való felvétel, kizárás, vagy törlés ügyében való elsőfokú határozás,
3. a tagok törzskönyvezésének és nyilvántartásának ellenőrzése,
4. a kamarai tagok felett, a törvény keretein belül, a fegyelmi hatóság gyakorlása.
5. a Kamara vagyónának kezelése,
6. a közgyűlés részére fenntartott összes ügyek előkészítése,
7. a gazdatiszti hivatás és gyakorlat teljesítése körében észlelt hiányok orvoslása céljából javaslattevés a közgyűlés elé,
8. mindazon kamarai feladatok és tennivalók ellátása, amelyek nincsenek kizárólag a közgyűlés hatáskörének fenntartva.

A választmány határozatképes, ha az elnökség és a tisztviselői kar tagjain kívül legalább 20 választmányi tag van jelen.

A Kamara választmányának határozata ellen 15 napon belül a közgyűléshez való fellebbezésnek van helye, mely a fellebbezett ügyekben végérvényesen dönt.

A Kamara elnöksége és tisztikara.

15. §.

A Kamara elnökét, alelnökeit, továbbá a Kamara választmányi tagjait a közgyűlés a Kamara tagjai sorából, a Kamara ügyészt pedig a magyar gyakorló ügyvédek sorából titkos szavazással, szótöbbséggel 4 évre választja meg.

A Kamara titkárát és pénztárosát — akiket a kamarai tagok közül ugyanígy kell megválasztani — egy évi próba-idő után, megfelelés esetén, a választmány javaslatára, a közgyűlés véglegesíti, akik ennek megtörténtével csak fegyelmi úton bocsáthatók el.

A választás személyesen leadott szavazólappal történik, a közgyűlésen meg nem jelent tagok azonban szavazólapjukat pecsétjükkel lezárt és sajátkezű névalírásukkal ellátott borítékban is beküldhetik.

A választás lezárása után sem a személyesen leadni szándékolt, sem a borítékban érkezett szavazatok figyelembe nem vehetők.

A választási eljárás további részleteit az ügyrend szabályozza.

16. §.

A választás eredményét, az eredmény megállapításától számított 30 napon belül a földművelésügyi miniszterhez kell bejelenteni.

A választás során előfordult esetleges szabálytalanság miatt a szavazásban résztvevett legalább 10 tag, 15 napon belül együttesen fellebbezéssel élhet a földművelésügyi miniszterhez, aki a választás érvényessége lekintetében, ez esetben végérvényesen dönt.

17. §.

Ha az elnökség tagjai sorában a négy évi időtartam előtt üresedés állana be, ennek betöltése iránt az általános választás idejéig szóló érvénnyel a közgyűlés intézkedik.

18. §.

A Kamara elnökségének tagjává, vagy választmányi, illetve számvizsgálóbizottsági taggá, tisztviselővé nem választható az a kamarai tag, aki büntett, vagy vétség miatt vizsgálati fogságban van, vagy vád alá van helyezve, vagy azzal egyenlő erejű bírói határozat hatálya alatt áll, vagy akit büntett, vagy vétség miatt jogerősen szabadságvesztés büntetésre ítélték, vagy aki fegyelmi eljárás alatt, vagy fegyelmi büntetés hatálya alatt áll.

Az elnökség azon tagjai, továbbá azon kamarai tisztviselők, akik ellen fegyelmi, illetve büntett, vagy vétség miatt bírói eljárás van folyamatban, vagy akik szabadságvesztés büntetésüket töltik, elnöki, alelnöki, választmányi tagi, vagy kamarai tisztviselői minőségben nem működhetnek.

Aki ellen a 6. §-ban említett kizáró okok valamelyikét megállapították, kamarai tisztségét, illetve választmányi tagságát elveszti.

19. §.

A Kamara törvényszerű működéséért elsősorban az elnök felelős.

A Kamarát a bíróságokkal és közigazgatási hatóságokkal szemben az elnök képviseli.

Az alelnökök kötelessége, hogy az elnököt felelősségteljes munkájában úgy a Kamarában, mint kívül, állandóan támogassák.

Az elnököt akadályoztatása esetén — a megválasztás sorrendje szerint — az alelnökök egyike helyettesíti. Ha az elnökség valamennyi tagja akadályozva van, úgy a választmány arra az időre, az elnök teendőinek ellátására ideiglenesen a választmány tagjai sorából elnököt választ.

Elnöki tanács.

20. §.

Az elnök és az alelnökök együtt alkotják a Kamara elnöki tanácsát, melynek feladata, hogy az elnököt működésében hathatósan támogassa és a felelősség viselésében véle osztozzék. Az elnöki tanács a Kamara állandó intéző és végrehajtó bizottsága. Az ügyész, titkár és pénztáros, mint előadók, szintén tagjai az elnöki tanácsnak. Üléseikről — amelyek a felmerülő szükség szerint tartandók — jegyzőkönyv-vezetendő.

Számvizsgáló bizottság.

21. §.

A kamarai vagyonkezelés és pénzkezelés ellenőrzése, a kamarai tisztviselők és a kamarai testület törvényszerű és szabályszerű működésének ellenőrzésére és felügyeletére a Kamara közgyűlése, négy év időtartamára öt tagból álló számvizsgáló bizottságot választ a semmiféle egyéb tisztséget nem viselő kamarai tagok sorából. E bizottság különleges ellenőrzési és felügyeleti jogait, kötelességeit és felelősségét külön kell közgyűlésileg szabályozni. A szabályzathoz a földművelésügyi miniszter jóváhagyása szükséges.

Felügyelet.

22. §.

A Mezőgazdasági Szakemberek Kamarája felett az állami felügyeleti jogot a földművelésügyi miniszter gyakorolja.

A tagok jogai.

23. §.

Minden kamarai tag jogosult használni a Mezőgazdasági Szakemberek Kamarájának tagja címet, — joga van a közgyűléseken megjelenni, ott felszólalni, javaslatokat tenni, szavazni és válaszítani. A kamarai tisztségek betöltésénél minden kamarai tag választó és választható.

A Kamara tagjának joga van a Kamara állásközvetítő szolgálatát igénybe venni és a Kamara jogi tanácsát érdekvédelmi ügyekben kikérni.

A Kamara tagja tartozik alávetni magát a Kamara határozatainak.

24. §.

Mezőgazdasági ügyekben szakértőül a törvény életbelépte után csakis a Mezőgazdasági Szakemberek Kamarájának tagja rendelhető ki. Ez az intézkedés úgy az 1911. évi I. t.-c. 12. fejezete értelmében kirendelt bírósági szakértőkre, valamint a közigazgatási ügyekben kirendelt szakértőkre is alkalmazandó.

Választott bíróság.

25. §.

A gazdatiszti szolgálati viszonyból eredő peres ügyeknek a felek kívánsága esetén való intézésére a Kamara kebelén belül választott bíróság szervezendő. E bíróság egyik tagját a földbirtokos, a másik tagját a gazdatiszt kamarai tagok, harmadik tagját pedig a földművelésügyi miniszter által e célra kijelölt szakértők közül kell megválasztani. Egyebekben a választott bíróság megalakítására és szervezetére nézve az ügyrend fog intézkedni.

Fegyelmi hatáskör.

26. §.

A kamara tagjai felett fegyelmi hatáskörrel bír. A kamarai tagok feletti fegyelmi eljárás és bíraskodás összes szabályait a közgyűlés állapítja meg a földművelésügyi és igazságügyi miniszterek jóváhagyásával.

A tagság megszűnése.

27. §.

A kamarai rendes tagság megszűnik, ha a rendes tag:

- a) meghal,
- b) tagságáról önként lemond, aminek lehetőségét a kamarai ügyrend állapítja meg,
- c) elveszti magyar állampolgárságát,
- d) ha fegyelmi határozattal a gazdatiszti gyakorlat folytatásától eltiltatott,
- e) az 5. §. a), c), vagy d) pontjában említett okok valamelyike miatt a Kamara tagjai sorából töröltetett.

28. §.

A kamarai tagság szünetel:

a) ha a kamarai tag ismeretlen helyen távol van,

b) ha a jelen törvény rendelkezései értelmében a gazdasági gyakorlattól felfüggesztették,

c) ha jogerős fegyelmi határozattal a gazdasági gyakorlat folytatásától határozott időre a kamarai tagot eltiltották, a tilalom megszűnéséig.

29. §.

A kamarai tagság megszűnését vagy szüneteltetését a Kamara választmánya kérésére vagy hivatalból állapítja meg. Ha a kamarai tagság megszűnt, a választmány a törzskönyvből való törlés és ennek közhírré tétele iránt intézkedik. Ha a kamarai tagság szünetel, ezt a törzskönyvbe fel kell jegyezni. Akinek a kamarai tagsága megszűnik, gazdasági gyakorlatot nem folytathat. Ugyanez áll arra az egyénre is, akinek kamarai tagsága szünetel, a szünetelés tartama alatt.

Kihágás ; büntető rendelkezések.

30. §.

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el:

1. Aki a törzskönyvbe való felvétel céljából tudva hamis, vagy hamisított okiratot, vagy egyéb valótlan adatokat használ, vagy ilyenek használatát megkísérli.

2. Aki anélkül, hogy a Kamara igazolt tagja lenne, gazdasági alkalmazást vállal.

3. Az a munkaadó, aki a jelen törvény életbeléptetése után a kamarai igazolvánnyal el nem látott egyént gazdaságiként alkalmaz.

4. Az a gazdasági, aki a Kamarától kapott arcképes igazolványát a gazdasági gyakorlatának helye szerint illetékes törvényhatóságnál szolgálatbalépésének napjától számított 15 napon belül kihirdetés céljából be nem mutatja.

Az 1. pontban meghatározott kihágás büntetése egy hónapig terjedhető elzárás és 1 000 pengőig terjedhető pénzbüntetés. A 2., 3. és 4. pontokban körülírt kihágások büntetése 200—500 pengőig, visszaesés esetén 500—1.500 pengőig terjedhető pénzbüntetés.

Az 1.—4. pontokban meghatározott kihágások miatt az eljárás a kir. Járásbíróságok hatáskörébe tartozik. A Mezőgazdasági Szakemberek Kamaráját a tárgyalás határnapjáról szabályszerűen értesíteni kell. A vád képviselőt a Kamara ügyésze is átveheti. A büntetést kimondó ítélet, a vétkes fél költségén, teljes szövegében a Kamara hivatalos lapjában és a „Köztelek” című lapban közölteendő.

Mindezen ügyekben befolyó büntetéspénzek gazdatiszti jóléti célokra fordíttatnak.

31. §.

Azt, aki bár erre a jelen törvény rendelkezései értelmében kötelezve volna, a Kamara tagjai sorába való felvételét nem kéri, az illetékes közigazgatási bizottság a Kamara feljelentésére, vagy az egyéb módon tudomására jutott esetekben felhívni tartozik, hogy a meghagyás kézbesítésétől számított 3 hónap alatt, a jelen törvény 3. §-ában meghatározott kötelezettségének tegyen eleget. Ha a felhívott ezen idő alatt a felhívásnak saját hibájából eleget nem tett, 600—2000 pengőig terjedhető pénzbírsággal büntetendő. A pénzbírság összege gazdatiszti jóléti célokra fordítandó.

Ez a pénzbírság ismételten megállapítandó mindaddig, amíg a közigazgatási bizottság évnegyedenként megisméltendő felhívásának a kötelezett eleget nem tesz.

A közigazgatási bizottság felhívása, vagy határozata a Kamarával is közlendő. A közléstől számított 15 nap alatt a közigazgatási bizottság felhívása, vagy határozata ellen úgy a Kamara, valamint a meghagyással kötelezett, illetve pénzbírsággal sújtott fél is felebbezéssel élhet a földművelésügyi miniszterhez.

Vegyes és átmeneti rendelkezések.

32. §.

A földművelésügyi miniszter az érdekeltek képviselőinek meghallgatása után megbízhatja a Kamarát azzal, hogy a gazdatiszti cím használatára nem jogosult és a kamarai tagoknak fenn nem tartott mezőgazdasági alkalmazást betöltő más egyénekről is nyilvántartást vezessen.

Az ehhez szükséges adatok szolgáltatásának módozatait a Kamara meghallgatása után a földművelésügyi miniszter rendeleti úton szabályozza.

33. §.

A Mezőgazdasági Szakemberek Kamarájának megalakítására egy 80 tagú Előkészítő Bizottság szerveztetik. Az Előkészítő Bizottság 80 tagját a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete és a jóváhagyott alapszabályok alapján működő gazdatiszti körök, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és az Országos Mezőgazdasági Kamara által tagjaik sorából javaslatba hozott egyének közül a földművelésügyi miniszter nevezi ki. Az Előkészítő Bizottság tagjainak kinevezésénél figyelemmel

kell lenni a jelen törvény 4. §-ának rendelkezéseire, valamint arra, hogy az Előkészítő Bizottságban az érdekeltek csoportja képviselve legyen.

Az Előkészítő Bizottság elnöke — akit a bizottság 80 tagján felül ugyancsak a földművelésügyi miniszter nevez ki, — felhívja mindazokat, akik a Kamarában vele belépésre, a jelen törvény alapján kötelezve vannak, hogy felvételi kérvényüket igazoló okirataikkal együtt az elnökhöz, a felhívásnak az állam hivatalos lapjában való közhírré tételétől számított 30 nap alatt nyújtsák be.

Az elnök eme felhívását a földművelésügyi és belügy-miniszterek saját hivatali, külső szervezeteik útján is minden községben, egyidejűleg közhírré teszik.

A 30 napi jelentkezési idő eltelte után az Előkészítő Bizottság 10 albizottságra oszolva, a jelentkezők felvétele kérdésében további 30 napon belül határoz. Az Előkészítő Bizottság az olyan jelentkezőket, akik kétséget kizáró módon igazolják, hogy a Kamara tagjaira nézve a jelen törvényben előírt feltételeknek megfelelnek, a Kamara tagjai sorába felvenni tartozik, míg a meg nem felelőket és a kétségeseket indokolt végzéssel elutasítja. A felvétel, vagy az elutasítás az érdekeltekkel írásban közlendő. Az elutasított kérvényező kérelmét csak a véglegesen megalakult Kamara előtt újíthatja meg ismét, csatolva az Előkészítő Bizottság idevonatkozó iratait.

Az Előkészítő Bizottság elnöke a tagként felvett egyéneket további 30 napon belül alakuló közgyűlésre hívja össze. Az alakuló közgyűlés az Előkészítő Bizottság végzett munkájáról szóló jelentés meghallgatása után megejti az elnökválasztást. Az újonnan megválasztott kamarai elnök elnöklete alatt folytatódólagosan megválasztja a közgyűlés az alelnököket, a választmányi tagokat, az ideiglenes tisztviselőket és határoz a Kamara működésének megkezdése érdekében szükséges intézkedések ügyében.

Az alakuló közgyűlésen választandó 80 kamarai választmányi tag közül 20 tagot 4 évi, 20 tagot 3 évi, 20 tagot 2 évi és 20 tagot egy évi időtartamra kell megválasztani.

A végleges választmány megválasztásával a Kamara alakulását előkészítő bizottság megbízatása megszűnik.

Az alakuló közgyűlés után legalább 30 napon belül össze kell hívni az első kamarai választmányi ülést, hogy az alapszabályok szervezeti és ügyrendi, szolgálati és fegyelmi szabályzatok megalakításában intézkedhessék. További 30 napon belül ezen szabályzatok elfogadás végett a kamarai rendes közgyűlés elé terjesztendők. Ez a közgyűlés választja meg a kamara öt tagú számvizsgáló bizottságát, ugyancsak 4 év tartamára.

34. §.

Ez a törvény kihirdetésének napján lép életbe.

A Kamara megalakulási időpontját a földművelésügyi miniszter a kihirdetés napjától számított 30 napon belül rendeleti úton állapítja meg.

E törvényt a m. kir. földművelésügyi miniszter, az igazságügyminiszter és a belügyminiszterrel egyetértőleg hajtja végre.

*

EMERGÉ

gazdaabroncsot a gondos gazda minden járművére

AZ **EMERGÉ**

gazdaabroncs félannyi erővel dupla terhet visz!

**Forgalomba hozza a
Cordatic Magyar Gumiabroncs Rt. Budapest
és vidéki szervezete.**

Kivonat Fabriczius Endre fegyelmi tervezetéből.

1. §.

Fegyelmi vétséget követ el a gazdatiszt:

1. aki mint gazdatiszt, vagy tisztviselő önként elvállalt szerződés szerű kötelességeit szándékosan vagy vétkesen megszegi,

2. aki eljárásával, magaviseletével, vagy nemzetellenes magatartásával a gazdatiszti állásnak, vagy a gazdatiszti karnak tekintélyét sérti.

Fegyelmi vétséget követ el különösen, ha:

a) a hatóság iránt szóval, vagy beadványaiban tiszteletlenséget tanusít,

b) a reábizott ügyekben a megbízással ellenkezően, vagy lelkiismeretlenül jár el,

c) a kezelésére, gondjaira bízott vagyonnak vétkes gondatlanságból kárt okoz,

d) munkaadójának, vagy annak megbízottjának jóhiszeműségével visszaél,

e) szándékosan, vagy gondatlanságból segítséget nyújt e törvény rendelkezéseinek kijátszására és különösen, ha kamarai tagságának felhasználásával jogosulatlanoknak tiltott működését segíti elő.

2. §.

A fegyelmi vétségek büntetései:

1. feddés,

2. 500 aranypengőig terjedő pénzbírság,

3. a gazdatiszti gyakorlat folytatásától határozott időre, de legfeljebb egy évre terjedő felfüggesztés,

4. a gazdatiszti gyakorlattól való eltiltás.

Ha a gazdatiszt újabb fegyelmi büntetés alá nem esett, a feddés hatálya két év után, a pénzbírságé 3 év után elenyészik és az errevonatkozó feljegyzést a törvénykönyvből törölni kell.

Akit a gazdatiszti gyakorlat folytatásától felfüggesztettek, a felfüggesztés lejártától számított 3 éven át a Kamara köz-

gyűlésén nem szólalhat fel és szavazási jogot sem gyakorolhat, ugyanezen idő alatt a kamara választmányának tagja sem lehet.

Akit a gazdatiszti gyakorlattól fegyelmi határozattal eltiltottak, az az eltiltó ítélet jogerőre emelkedésétől számított öt év elteltével kérheti a kamara tagjai közé újból való felvételét.

A kérelem felett a Kamara választmánya határoz és tagadó határozat ellen a földművelésügyi miniszterhez van felbbezésnek helye.

Újból való felvétel esetében az ezen §. 3-ik bekezdésében megállapított mellékbüntetés három évi tartama az újból való felvétel napjától számít.

5. §.

A fegyelmi bíróság elnökből és négy tagból áll, akiket a kamara választmánya megválasztását követő első ülésen három év tartamára saját kebeléből választ. Ugyanakkor választja meg az elnök helyettesét és négy póttagot, akik az akadályozott vagy kizárt tagok helyett járnak el. A póttagokat szükség esetén az elnök váltakozva hívja meg.

Fegyelmi ügyekben a vádat és a gazdatiszti kar érdekeit a Kamara ügyésze képviseli.

A panaszolt védőt nevezhet ki, aki vagy a Kamara egy tagja, vagy ügyvéd lehet.

7. §.

A fegyelmi bíróság, ha azt a tényállás felderítése végett szükségesnek tartja, vizsgálatot rendelhet el és tanukat hallgathat ki.

Ha az érdekelt felek bármelyike a tanuk megesketését kívánja, ez a polgári perrendtartásnak a választott bírókra vonatkozó rendelkezése alapján eszközöndő.

A vizsgálat teljesítésével a fegyelmi bíróság elnöke a Kamara választmányának egyik tagját bízza meg. A fegyelmi bíróság elnöke, elnökhelyettesei, tagjai és póttagjai a vizsgálat teljesítésével nem bízhatók meg.

TARTALOM:

	Oldal
Előszó	3
Az agrárintelligencia érdekképviselésének hiánya	5
Miért van szükség a mezőgazdasági szakemberek kamarájára	7
A gazdatiszti kar küzdelme az önálló kamaráért	10
A kormány változó állásfoglalása	16
A mezőgazdasági kamarák — az önálló gazdatiszti kamaráért	18
Az OMGE és a földbirtokosok — az önálló gazdatiszti kamaráért	23
Az önálló kamara összetétele	23
• Diplomás földbirtokosok	25
Gazdatisztek	28
Okleveles gazdatisztviselők	29
Erdőtisztek	29
Okleveles kertészek	30
Az érdekképviselő címe	31
A kamara tagjai	32
A kamara fenntartása	32
Miért nem oldja meg a mezőgazdasági törvényrevízió az agrárintelligencia képviselését?	33
A kamarai törvényrevízió	33
Rubinek indokolása	34
Akik kimaradnak	36
Példánélküli megoldás	37
Hiányzik az alapfeltétel	37
Erőltetett választási mód	38
Különös megokolás	39

	Oldal
A kamarai törvényrevízió káros hatása	40
Mit várhatunk?	40
A kamarai illeték kérdése	42
Az önálló kamarával szemben felhozott ellen- vetések	43
Kevés szám?	43
Anyagi megterhelés?	44
A gazdatiszt: „alkalmazott“	44
A félremagyarázott „fegyelmezés“	45
Az „egység“ megbontása	46
A kamara céljai	47
Törvénytervezet a mezőgazdasági szakemberek érdekképviseléről... ..	51
Kivonat Fabriczius Endre fegyelmi tervezetéből	65

Szerző eddig megjelent munkái:

Szászországi falvakban.

(1931.)

A magyar gazdatiszti kar válsága.

(1932.)

Az okleveles gazdák jelene és jövője.

(1932.)

Hogyan működjenek a mezőgazdasági bizottságok?

(1933.)

Az okleveles gazdatisztek helyzete a statisztikai
tükrében.

(1934.)

Hirdessen

a

Gazdatisztek

Lapjában!

Schrikker faiskola

gyümölcsfa
díszfa
cserje, rózsza

Alsótekeres

u. p. Lepsény

Macskény

BÓ

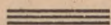
terméit hoz

Monori Mag!

VIII. RÁKÓCZI-ÚT 7.

HSCS

**gépek és eszközök
minden haladó gazdaságban
nélkülözhetetlenek!**

**Hofherr-Schranz-Clayton-Shuttleworth
magyar gépgyári művek r. t.**

Buoapest, VI., Vilmos császár-út 57. Telefon: 117-640.

**GAZDÁK
BIZTOSÍTÓ
SZÖVETKEZETE**

Alapítva 1899. Altruisztikus szövetkezeti alapon működő színmagyar biztosító intézet. Magyarország legnagyobb biztosító szövetkezete. Előnyös feltételek mellett köt tűzkár elleni, jégkár elleni, betöréses-lopás elleni, szavatossági, harang-, gépjármű-, baleset-, szállítmány- és üvegbiztosításokat. Igen előnyös feltételű életbiztosításokat, takarékbiztosítást, temelkezési, gyermek ösztöndíj és kiházasítási biztosításokat. Vezérképviselőségek, fő- és helyi képviselők minden városban és községben.

Központi igazgatóság: IX., Üllői-ut 1. szám. Telefon: 18-78-70.

**„Jó termés
csak kálival!”**

Dijtalan felvilágosítással szolgál:

»KÁLI« MŰTRÁGYAKERESKEDELMI R. T.

Budapest, II., Keleti Károly-u. 9.

Telefon: 155-612.

Kizárólag saját műhelyben készült

új lószerszámok

és nyergék minden kivételben, leg-
jobb minőségben, olcsó árakon
beszerezhetők

Klapka János utóda

Kurucz Mihály

szijgyártó- és nyergesmesternél

Budapest, VIII., Rákóczi-út 34.

VII., Dohány-utca 31.

Használt lószerszámok és
nyergék nagy választékban.

Telefon: 140-154.

**Alsódunántúli Szarvasmarha-
tenyésztő Egyesületek Szövetsége**

Kaposvár, Fő-u. 21. Telefon: 2-95. Póstaflók 94.

Alakult 1927. évben.

Működése kiterjed: *Banánya, Somogy, Tolna és
Zala vármegyékre.*

*Célkitűzése: Az alsódunántúli tájfajtát, azaz
arányos, középtermetű és súlyú (680 kg-os)
egészséges, edzett, takarmányt jól értékesítő,
kevésbé igényes, jó termékenységgel és termelő-
képességgel bíró, gazdasági típusú, nemes ma-
gyar tarkamarhát kitenyészteni.*

A Szövetség fennállása óta közel 20.000 da-
rab nemes magyar tarka, telivér szimmentáli
szimmentáli, borzderes és lapály marha termé-
lési és tenyésztési adatait tartja nyilván törzs-
könyveiben.

Az országos teayészállatvásár 1932., 1933.,
1934., 1935. és 1936. évi magyar pirostarka,
1933., 1934. és 1937. évi telivér szimmentáli,
1934. évi szimmentáli **NAGYDÍJAIT**, valamint
az Alsódunántúlról a kiállításon évente bema-
tatott szarvasmarhák díjait 90 százalékban a
Szövetség tagjai nyerték. A Szövetség a kiállítá-
son és székhelyén foglalkozik tenyészállatok
értékesítésével és azok importálásával.

Jó gazda törzskönyvezett, nemesített magyar
tarkamarhát tenyész! Erre, hogy miképpen kell
ilyen marhát kitenyészteni, tanít meg a Szövetség
kiadásában megjelent könyv, melynek címe:
**„Amit a kitenyésztőnek tudni illik szarvas-
marháról”.**

MAGYART A MAGYARNAK!!

Gyártmányaink:

Szab. fa- és csutkatüzelésű
gázmotorok malmokhoz,
villanytelepekhez

Nyersolajmotorok

Nyersolajtraktorok

Borsajtók kézi és **hydraulikus**

Gőzekealkatrészek: Fowler,

Kemna, Heucke, Ustron stb.

Ganz gőzekékhez.

Autó-traktor hengerek és for-
gattyútengelyek **köszörülése**

Modern **autójavító** üzem

Mezőgazdasági gépek

Szilágyi és Diskant

motor- és gépgyár, MISKOLC.

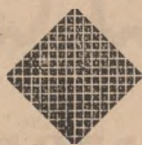
PÉTI SÓ

a kiváló minőségű magyar
nitrogénműtrágya

Tartalmaz: 17% nitrogént és 50% meszet.

Alkalikus talajra: Kénsavas Ammoniók
20% nitrogén tartalommal.

KÉRJEN DIJTALAN ISMERTETŐT!

Gyártja:

Péti Nitrogén Műtrágyagyár Rt.
BUDAPEST, V. KER., NÁDOR-UTCA 21. SZÁM

